

Christl Kvam –
**Ny leder i
Akademikerne**

Per Thorvald Larsen
Ansvarlig redaktør

LOKALE LØNNSFORHANDLINGER

For tredje gang er det gjennomført lokale lønnsforhandlinger i skoleverket. Rapportene som er kommet inn, viser at Norsk Lektorlags medlemmer har oppnådd et ganske bra resultat. Slike forhandlinger har i mange år vært vanlige i arbeidslivet for øvrig, men det er ikke til å undervurdere at lokale forhandlinger i skolen har hatt en trang fødsel. Sinte leserinnlegg og oppslag om ”trynetillegg” har vært å finne i avisene, og en viss skepsis til lokale forhandlinger er utvilsomt en grunn til at enkelte lektorer vegrer seg for å melde seg inn i Norsk Lektorlag, som har lokal lønnsdannning som en del av sitt program.

Norsk skolepolitikk har i årene etter krigen i videste forstand vært preget av en sterk likhetsideologi. Denne ideologien har ligget til grunn både for skolereformer og til syvende og sist også for en lønnspolitikk der solidaritet mellom lærergrupper og også med andre yrkesgrupper har vært en underliggende faktor. Et resultat av denne lønnspolitikken har vært at lektorene i lønnsoppgjør etter lønnsoppgjør er blitt hengende etter.

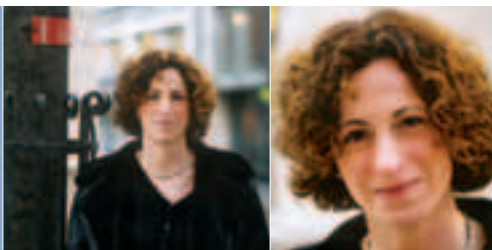
Lokale lønnsforhandlinger i skoleverket er et forsøk på å prøve noe nytt. Tallenes tale er klar når andre foreninger i Akademikerne kan vise til klar lønnsvekst for sine medlemsgrupper som resultat av flere år med lokale forhandlinger. En viktig forutsetning er at man har fått selve systemet til å fungere godt, og at både arbeidsgivere og de ansattes organisasjoner er seg sitt ansvar bevisst gjennom hele forhandlingsprosessen.

En annen viktig forutsetning for at lokale forhandlinger skal fungere godt, er at partene har omforente kriterier som blir fulgt ved utdelingen av lønnsmidlene. Det er da uheldig når vi har sett eksempler på at det kan ha vært ”skjulte” kriterier. I noen fylker ser det ut som om en uforholdmessig stor del av potten har gått til administrativt personale. Det virker urimelig når enkelte inspektører får lønnsopprykk år etter år, mens en god lærer/lektor i klasserommet får mindre. Man skal ikke være nærmere potten selv om man sitter bak et skrivebord. Det må honoreres at en lærer/lektor er dyktig i klasserommet. Det er heller ingen mening i at enkelte tillitssvalgte i lærerorganisasjonene synes sikret automatisk opprykk. Man kan sikkert også finne flere eksempler på skjevheter.

De som har fulgt de lokale lønnsforhandlingene på nært hold, vet at rektorene spiller en sentral rolle. Når forhandlingene kan få slike utslag som nevnt over, er rektorene en nærliggende skyteskive. Dersom lærerorganisasjonene ikke klart påpeker at rektorene viser dårlig lederskap og fører en feilslått personalpolitikk, kan skaden skje.

Som den formelle arbeidsgivermotparten har Utdannings- og forskningsdepartementet et overordnet ansvar for at kommunen/fylkeskommunen arbeider aktivt for å utvikle en omforent lokal lønnspolitikk. Departementet må vise at det tar dette ansvaret.

De lokale lønnsforhandlingene er kommet for å bli innen hele offentlig sektor. Det er da en fornuftig linje av Norsk Lektorlag å tenke konstruktivt og å arbeide for at systemet skal fungere godt også i skoleverket. Dette er også en langt ærligere politikk enn å ”protestere for all verden, men følge med på ferden”, som noen av våre konkurrenter gjør. Erfaringer som andre yrkesgrupper har høstet, tyder på at også de som ikke fikk noe ved høstens lokale oppgjør, kan komme godt ut gjennom flere lokale oppgjør sett over ett. Lokale forhandlinger må gå seg til over år.

►► Lokal lønnspolitikk avkler dårlige ledere

Reportasjer og artikler:

Christl Kvam – lokal lønnspolitikk avkler dårlige ledere	4
Sverre Strand – Kapteinen som førte Akademikerne	6
Forhandlingsansvaret fra Staten til KS	8
Politisk markering i Norsk Lektorlag	8
En studieretning i krise	10
SINTEF-rapporten om arbeidsforsøk er lagt fram	23

Fagtorget:

2-timers allmennfag – et stebarn i YF	13
Samfunnskunnskap – en spydspiss i sorteringssamfunnet	15

Organisasjonsstoff:

Fra Sentralstyret:	
Foran arbeidstidsforhandlingene for skoleverket	9
1000 besøk om dagen	22
Teppet opp for Norsk Lektorlag	23

Minneord:

Jan Kløverød	22
------------------------	----

Faste spalter:

Advokatens spalte	21
Litt av hvert	24
Tid for bok	18
Bokmeldinger	25
Fra redaktørens dagbok	24
Adresser i Norsk Lektorlag	27

Forsidebildet: Christl Kvam er lederen for 122 000 medlemmer av Akademikerne
Foto: Øivind Larsen

►► En studieretning i krise

LEKTORBLADET

Magasin for fag,
skole og utdanning

Utgitt av Norsk Lektorlag

Nr. 1 -Feb. 2003 • 2. årgang

ISSN: 1503 – 027X

Keysers gate 5, 0165 Oslo

Tlf. 23327994

Fax 23327990

E-post:

lektorbladet@norsklektorlag.no

Ansvarlig redaktør:

Per Thorvald Larsen

Redaktørens telefon: 48263310

Årsabonnement: kr. 280,-

Annonser: (Priser på forespørsel)

ALIANZE

v/ Øyvind Larsen

Prestevn. 5, 1605 Fredrikstad

Tlf. 69301720 – 97692103

Fax. 69301725

E-post: oyvin@mediaplan.no

www.mediaplan.no

Utgivelsesplan 1. halvår 2003:

Nr. 2-03: 04.04

(Materiellfrist 12.03)

Nr. 3-03: 06.06

(Materiellfrist 15.05)

Design & trykk: Flisa Trykkeri AS

ane.marte@flisatrykkeri.no

Redaksjonen avsluttet 04.02

Fra innholdet

CHRISTL KVAM:

– Lokal lønns- politikk avkler dårlige ledere

Christl Kvam ble valgt til ny leder i Akademikerne i oktober 2002. Hun tar imot Lektorbladet i Akademikernes lokaler i 2. etasje i Juristenes hus i Kristian IV s gate i Oslo – et steinkast fra Nasjonalgalleriet og bare noen få hundre meter fra Norsk Lektorlags kontorer.

Foto: Øivind Larsen

Per Thorvald Larsen
lektorbladet@norskleksorlag.no

Christl Kvam – Leder for Akademikerne.

Alder: 40

Sivilstand: Gift med Einar Stuve (42), mor til Ida (12), Nora (10) og Jo (7)

Utdanning: Sykepleier og siviløkonom

Yrkespraksis: Sykepleier, konsulent for samferdselssektoren og merkantil seksjonsleder i Oppland fylkeskommune, personalsjef i Gudbrandsdalen Uldvarefabrik, prosjektleder i Lillehammer kunnskapspark. Tillitsverv: Hovedtillitsvalgt for siv.økonomene i Oppland fylkeskommune, medlem av Interessesstyret i Siviløkonomforeningen. Nestleder i Akademikerne 1997 – 2002.

Hvordan vil du beskrive Akademikerne som hovedorganisasjon?

Akademikerne er en hovedorganisasjon med forhandlingsrett i statlig og kommunal sektor. Vi er en ung og ny organisasjon, og vi ordlegger oss ofte på en litt annen måte enn en tradisjonell hovedorganisasjon ville ha gjort. Vi organiserer både offentlig og privat ansatte og har en andel frie yrkesutøvere. Vi har hele bredden av arbeidsmarkedet.

Ser du på bredden som en styrke?

Vi er nødt til å tenke helhetlig. Den store utfordringen vår er å sørge for en god lønnsutvikling for våre medlemmer og gode rammebetingelser for næringslivet og offentlig sektor. Det står i idégrunnlaget vårt at vi vil arbeide for en sterk og

slagkraftig offentlig sektor. For å kunne ha en slik offentlig sektor, må det offentlige kunne trekke til seg dyktige og kompetente medlemmer. Fram til i dag har vi sett at offentlig ansatte akademikere har hatt en forholdsmessig dårligere lønnsutvikling enn i privat sektor. Dette gjelder faktisk for de siste 20 årene.

Hvilke erfaringer har Akademikerne hatt med de lokale forhandlingene i offentlig sektor til nå?

Erfaringsmessig ser vi at Akademikerne klarer seg godt i de lokale oppgjørene. I 2002 ligger de lokale tilleggene i snitt på ca.6%. Akademikerne har klart å få god uttelling i de lokale forhandlingene. Mange medlemmer av Akademikerne

har opplevd lønnsløft på grunn av overgangen til en lokal lønnsdannelse. Men resultatene varierer, noe som reflekterer at utfordringene er ulike.

Er ikke lokale lønnsforhandlinger å sette trynetillegg i system?

Det er opp til de lokale partene å bli enige om hvilke kriterier man skal vurderes etter. Akademikerne har sagt at det som vi mener er viktig, er kompetanse, utdanning, ansvar og innsats. Ut over dette er det opp til de lokale partene å finne fram til kriterier. Lokal lønnsdannelse ansvarliggjør lederen på en helt annen måte enn tidligere. Lederen må være bevisst på å utvikle, følge opp og være i dialog med sine medarbeidere. Systemet vil avkle en leder som ikke kan håndtere den nye rollen som kreves. Dette er noe av det som er utfordrende med denne modellen og som kan oppleves som ubehagelig.

Er det uomgjengelig at lokal lønnspolitikk betyr lønnsdifferensiering?

Hvis man på en arbeidsplass blir enige om ikke å differensiere lønnsdannelsen, er det ikke noe til hinder for det. Det er det partene som avgjør.

Har du inntrykk av at den lokale lønnsdannelsen fungerer?

Systemet med lokal lønnsdannelse virker utvilsomt. Sammenlikner man med de 20 siste årene uten lokal lønnsdannelse, ser vi at lønnsutviklingen er blitt bedre. Etter et tradisjonelt lønnsoppgjør i 2002 hadde Akademikerne sittet igjen med 2-3%, men vi fikk ca.6%. Vi henger ikke etter lenger. Og videre må man huske at vi i 2002 fikk et prosenttillegg og ikke flate kronetillegg. Dette har hatt stor betydning får våre medlemsgrupper.

Hva sier du til at noen mener at Akademikerens lønnspolitikk er usolidarisk?

På 90-tallet hadde vi Solidaritetsalternativet og det lønnspolitiske samarbeidet. Den som betalte prisen for den politikken, var norske akademikere.

I kommunal sektor har vi i år hoppet uten sikkerhetsnett. Vi baserte oss på kommunens behov og betalingsvillighet for akademisk arbeidskraft. Resultatet var bra.

Hva mener Akademikerne om offentlige pensjoner?

Et viktig prinsipp for Akademikerne er å kjempe for å opprettholde bruttopensjonsordningen. Pensjonskomiteen som jobber og vil legge fram sin innstilling om et nytt pensjonssystem høsten 2003, har i sin foreløpige rapport tydeliggjort at offentlige tjenstepensjonsordninger kan komme under et press. Vi tror at det er viktig for folk å ha forutsigbarhet og et lettfattelig pensjonssystem. Og bruttopensjonsordningen der du er garantert 2/3 av lønna di som pensjon, er et slikt system som det er viktig å kjempe for å beholde.

Har du en kommentar til påstanden om at Akademikerne er lite synlig som hovedorganisasjon?

Vi har vært gjennom en etableringsfase og har brukt tiden godt i forhold til å drive påvirkning – noe som ikke alltid er så lett å få øye på i media. Vi opplever at vi i stadig større grad er blitt en part som mange ønsker å snakke med. Som et eksempel kan vi nevne at vi i forbindelse med årets statsbudsjett ønsket å komme i 6 stortingskomiteer, og vi fikk komme i alle.

Har du noen tanker om Norsk Lektorlag?

Norsk Lektorlag hører hjemme i vår hovedsammenslutning. Vi er glade for at det gikk i orden. Det er viktig for Akademikerne å ha med medlemmer som arbeider i skoleverket. Vi håper at NLL vil vokse og utvikle seg gjennom å være med i hovedorganisasjonen. Norsk skoleverk trenger mennesker som våger å tenke nytt, også i forhold til lønnsdannelsen. Dette kan styrke den offentlige skolen, sier Christl Kvam til slutt.

**MER ENN
122 000
MEDLEMMER I
AKADEMIKERNE**

Arkitektenes Fagforbund.
1641 medlemmer.
Den norske kirkes presteforening.
2410 medlemmer.
Den norske lægeförening.
20441 medlemmer.
Den norske tannlægeförening.
5189 medlemmer.
Den Norske Veterinærförening.
2203 medlemmer.
Krigsskoleutdannede offiserers
landsförening. 679 medlemmer.
Norges Juristforbund.
13902 medlemmer.
Norsk Lektorlag:
748 medlemmer.
Norsk Forskerforbund.
12053 medlemmer.
Norsk Naturforvalterforbund.
4362 medlemmer.
Norsk Psykologförening.
4292 medlemmer.
Norske Sivilingeniørers Förening.
36892 medlemmer.
Norske Siviløkonomers Förening.
12414 medlemmer.
Samfunnsviternes fagförening.
3473 medlemmer.
Samfunnsøkonomenes förening.
1385 medlemmer.
Til sammen 122086 medlemmer.

Tallene er fra 01.01.2002. De fleste foreningene har økt medlemstallet siden, men tallene for 01.01.2003 foreligger først senere. For eksempel har Norsk Lektorlag 1050 medlemmer pr. 01.02.2003.

Sverre Strand – KAPTEINEN SOM FØRTE AKADEMIKERNE FRA STORM TIL SMULT FARVANN

 Per Thorvald Larsen
lektorbladet@norsklektorlag.no

Foto: Per Thorvald Larsen

Akademikerne ble dannet den 20.10.1997. Et dramatisk brudd førte til at Akademikerne Fellesorganisasjon (AF) sprakk etter 22 år. Norsk Lektorlag ble stiftet en måned senere for å bli lektororganisasjon i Akademikerne. Først i mars 2001 ble NLL opptatt i Akademikerne.

Sverre Strand var generalsekretær i Akademikerne de to første årene. Fra 1978 var han forhandlingssjef i Den norske lægeförening. I den vanskelige perioden før NLL ble medlem av Akademikerne, opplevde lektorlaget Strand som en svært positiv støttespiller. I dette intervjuet forteller Strand om hvorfor og hvordan Akademikerne ble dannet.

Sverre Strand er i dag seniorkonsulent i Den norske lægeförening.

Hvorfor ble Akademikerne dannet i 1997?

Et tilstrekkelig antall akademikerforeninger følte at deres behov for en hovedorganisasjon ikke ble tilstrekkelig ivaretatt i AF. Det var sterke interne spenninger i AF. En hovedakse gjaldt utdanningsnivået – mellom de som organiserte medlemmer fra universitet og ”gamle” høyskoler, og de som organiserte kandidater fra de ”nye” høyskolene, for eksempel sykepleierhøyskolene. Det var for stor spredning av

interesser i AF, og det var ikke mulig å konsentrere arbeidet. Bruddet i AF var direkte foranlediget av sykepleierforbundets agering. De foreslo en vedtektsendring som ville forrykke maktforholdene i AF på kommunal sektor. Dette satte fart i arbeidet med å danne Akademikerne. Lærerforbundet trivdes derimot i AF som det var – og manøvrerte godt i landskapet. De ville ha sentrale forhandlinger og var der på linje med de ”nye” høyskolene. AF var først og fremst en organisasjon for å drive lønnspolitikk, og på det falt den.

Oppløpde du overgangen fra AF til Akademikerne som vanskelig?

Selv om jeg ikke hadde noe verv i AF da, var det klart at det var en turbulent tid for dem som var involvert. Vi måtte opp tre i hemmelighet. Vi kunne ikke til late at prosessen ble forstyrret av krefter som ikke ville at det skulle skje. Det som skjedde, var dramatisk, og det ville få etterdønninger.

Hva mente dere at Akademikerne kunne utrette, som AF ikke fikk til?

Akademikerne ble en hovedorganisasjon som lettere kunne enes om lønnspolitikken. Vi utarbeidet et idégrunnlag hvor vi plasserte oss selv i samfunnsmessig og organisasjonsmessig sammenheng, og vi satte kompetanse og ansvar i høysetet. Vi ville i større grad ha lønnsdannelsen lokalt og relatere den til individuell utøvelse av kompetanse og ansvar.

Mange oppfattet Akademikerne som en svært markedsliberalistisk eliteorganisasjon?

Vi møtte uberettiget kritikk for dette. Kanskje var vi klønete i markedsføring av oss selv. Vi framsto nok utilsiktet med en markedsorientert næringslivsprofil. Men bortsett fra sivilingeniørene og siviløkonomene var hovedtyngden av medlemmene i offentlig sektor. Henvisningen til markedet gjaldt jo at mange av medlemmene hadde valgmuligheter i markedet, og at vi ville sikre at

offentlig sektor kunne tilby konkurransedyktige vilkår i dette åpne arbeidsmarkedet. Det offentlige vil alltid være en stor kjøper av akademisk arbeidskraft. Så lenge samfunnet trenger helsevesen, rettsvesen og skolevesen, vil offentlig sektor etterspørre akademisk arbeidskraft.

Gikk det greit å få Akademikerne på fote de to første årene?

Det var en dugnadsånd for å få organisasjonen til å fungere, identifisere problemstillinger, fange opp impulser og bearbeide sakene fram til beslutninger og handlinger. Arbeidet for å gjøre styret handlingskraftig gikk veldig greit. Vi gjorde organisasjonen elektronisk med et lite sekretariat som kjerne. Vi benyttet sekretariatsressurser i medlemsforeningene og kunne derved spille på et bredt register av forskjelligartet kompetanse.

Hvorfor fikk Norsk Lektorlag først bli med i Akademikerne i april 2001 – hele tre og et halvt år etter at Akademikerne ble stiftet?

Styret og rådet uttalte allerede på det første møte at lektorene burde være tilsluttet Akademikerne. Men det er ingen hemmelighet at NIF lenge var imot NLL av hensyn til rekrutteringen til egen organisasjon. De brukte mange vikarierende argumenter, men hovedpoenget var nok å ikke få konkurrerende rekruttering av lærere. Som ny hovedorganisasjon måtte vi også få en forståelse med AF som ikke hindret at Akademikerne fikk forhandlingsrett fra 01.01.1999 i den uklare arbeidsrettslige situasjonen. I denne situasjonen var det ikke naturlig å ta opp NLL.

Norsk Lektorlag opplevde deg som en klar støttespiller i arbeidet for å bli medlem av Akademikerne. Hvorfor så du så positivt på Norsk Lektorlag?

Prinsipielt mener jeg at vi bør monopolisere akademikerne i alle sektorer. Jeg kjente lærerorganisasjonene i AF veldig godt. Jeg var overbevist om at Lærerforbundet etter bruddet i AF ville slå inn på en kurs som etter min oppfatning

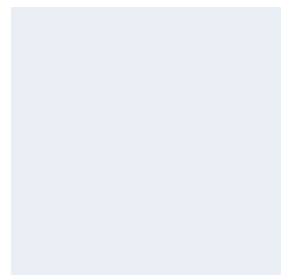
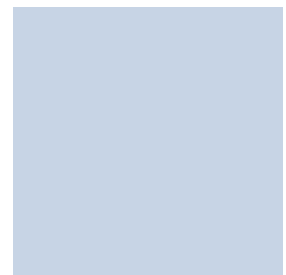
ikke ville være formålstjenlig for lærere med den høyeste akademiske kompetanse. Det ville være behov for en ren lektororganisasjon.

Har Norsk Lektorlag levd opp til de forventningene du hadde da vi ble tatt opp i Akademikerne?

Jeg er imponert over hvor raskt dere kom skikkelig på fote etter at medlemskapet var i orden. Jeg titter jevnlig på hjemmesiden. Den er både tiltalende og innholdsrik.

Har du til slutt noe råd å gi til Norsk Lektorlag i arbeidet videre?

Ta medlemmene på alvor! Det vil ikke si at ledelsen skal være en slags redaksjonskomité for de mest høytalende medlemmer, men man bør gå inn i skikkelige diskusjoner med medlemmene før man beslutter noe organisasjonsmessig, sier Sverre Strand til slutt.

Overraskende vedtak i Regjeringen: FORHANDLINGSANSVARET FOR SKOLEVERKET BLIR OVERFØRT FRA STATEN KOMMUNENES SENTRALFORBUND (KS) FRA 1.5.2004.

Helt uventet vedtok Regjeringen i en Kongelig resolusjon fredag den 31.januar å overføre forhandlingsansvaret for 100 000 lærere/lektorer og 8500 skoleledere fra Staten til fylkeskommunene og kommunene fra 01.05.2004. På en pressekonferanse innkalt på en

Kristin Clemet

times varsel i Regjeringsbygget den 31.01. begrunnet statsråd Kristin Clemet vedtaket med at det er naturlig å gjennomføre dette ved utgangen tariffperioden i 2004. Det var mest ryddig å gjøre vedtaket før arbeidstidsforhandlingene i vår starter. - Allerede for 21 år siden uttalte en enstemmig Kirke- og undervisningskomite at lærerne burde overføres til KS på sikt. 21 år er lang nok tid "på sikt", sa Clemet. - Det var på tide å skjære igjennom. - Jeg ser på vedtaket som viktig for skolen. Vi viser tillit til dem som driver skolen. Arbeidsgiverne vil få et helhetlig ansvar for arbeidstakerne, og jeg tror dette vil

føre til en bedre personalpolitikk. - Lønnslippene kommer fra fylker og kommuner allerede i dag. Det er naturlig at lønns- og arbeidsvilkår blir forhandlet fram mellom dem som reelt er partene, nemlig organisasjonene og arbeidsgiverne, sa Clemet på pressekonferansen.

På spørsmål fra Lektorbladet om ikke Statens styring av skoleverket på sikt ville bli svekket gjennom dette vedtaket, svarte Clemet: - Staten vil styre like mye som før gjennom lover, budsjett og forskrifter. Skolepolitikken er fortsatt Statens ansvar. Hun trodde heller ikke vedtaket ville ha noen negativ innflytelse på lærernes lønninger, og viste til erfaringer fra andre land der man har tilsvarende ordninger. - Vil vedtaket få noe å si for de forestående arbeidstidsforhandlingene? spurte Lektorbladet. - Arbeidstidsforhandlingene vil gå akkurat som forutsatt, svarte Clemet.

HENNING WOLD: BEKYMRET FOR ARBEIDSTIDSFORHANDLINGENE

Leder i Norsk Lektorlag Henning Wold sier til Lektorbladet at han synes at dette var et uheldig hastevetdakt. Lærerorganisasjonene hadde forventet å bli informert og tatt med på råd om både tempoplan og iverksetting av en slik beslutning, påpeker Wold. Han frykter at klimaet under de forestående arbeidstidsforhandlingene vil bli dårlig. - Vi er også bekymret for at dagens vedtak kan bety en mindrelønnsutvikling for lærere og lektorer dersom den dårlige økonomien i kommuner og fylkeskommuner skal kobles sammen med lønnsdannelsen for undervisningspersonalet. Selv om KS har arbeidet for å øke sin kompetanse når det gjelder skoleverket, er Norsk Lektorlag bekymret for at den faglige og økonomiske kompetansen ikke er god nok. Det vil utvilsomt bli store utfordringer for KS å skulle ivareta lærernes og lektorenes interesser og opparbeidede rettigheter, sier Henning Wold til slutt.

POLITISK MARKERING I NORSK LEKTORLAG TORS DAG 6.FEBRUAR

Sentralstyret i Norsk Lektorlag vedtok i møte den 2.februar at medlemmer ansatt i skoleverket skulle delta i en times politisk markering torsdag 6.februar som reaksjon på regjeringens framgangsmåte i forbindelse med overføringen av forhandlingsansvaret for lærere og lektorer fra Staten til Kommunenes Sentralforbund (KS) fra 01.05.2004. I sin begrunnelse for markeringen uttal-

te Sentralstyret at statsråd Kristin Clemet, som har invitert lærerorganisasjonene til dialog og samarbeid, i denne meget viktige saken fullstendig har overkjørt arbeidstakersiden - både når det gjelder naturlig informasjon, medbestemmelse, tempolan og iverksettningstidspunkt. Norsk Lektorlag krever å få være med i prosessen fram mot 1.mai 2004. Sentralstyret i Norsk Lektorlag

mente videre at tidspunktet for dette vedtaket er svært uheldig med tanke på de nær forestående arbeidstidsforhandlingene og deres innhold.

Staten vil etter dette utvilsomt være mindre motivert for å finne gode, langsiktige løsninger og dette vil gå ut over forhandlingsklimaet, hette det i vedtaket fra Sentralstyret i Norsk Lektorlag .

Fra Sentralstyret

Foran arbeidstidsforhandlingene for skoleverket

Som vel kjent for de fleste av medlemmene, gjennomførte Norsk Lektorlag sist høst en høringsrunde hvor vi bad om klare tilbakemeldinger fra våre medlemmer på våre spørsmål om undervisningspersonalets arbeidstid. Vi har fått rapporter om stort engasjement, og mange lokallag har benyttet anledningen til å sende inn sine høringsuttalelser.

Sentralstyret i Norsk Lektorlag behandlet dette omfattende materialet på sentralstyremøtet 16. og 17. januar og vedtok samtidig NLLs krav og strategi i forbindelse med de nær forestående arbeidstidsforhandlingene mellom Utdannings- og forskningsdepartementet og lærerorganisasjonene.

La det være sagt med en gang: Medlemmene våre ønsker en sentralt avtalt lesepliktavtale og gjerne med lavere leseplikt enn den eksisterende. Begrunnelsen her er åpenbar: Den gjennomsnittlige pensjonsalderen for undervisningspersonalet er i dag ca 56 år, medregnet alle uføretrygdede og førtidspensjonerte. Mange er utbrente og orker ikke tanken på at enda flere arbeidsoppgaver skal presses inn i skolehverdagen.

Høringsuttalelsene sier også et massivt nei til kontortid eller fast arbeidstid for lærere/lektorer. Det understrekes her at undervisningspersonalet må ha en arbeidstidsavtale som er ganske forskjellig fra en "normal" avtale. Det er svært krevende å undervise, og man trenger tid til for- og etterarbeid. Det viktigste for arbeidsgiver må jo være at arbeidet blir gjort og ikke når! Det er blitt sagt at innføring av fast kontortid/mer bundet tid i skolen ikke vil gi større profesjonelt handlingsrom for den enkelte lærer/lektor, men større handlingsrom for lokale skolebyråkrater som vil spare penger!

Våre medlemmer vil heller ikke at arbeidsåret skal forlenges fra 39 til 45 uker med dertil kortere sommerferie. Mange ser på sommerferien, hvorav jo fire uker er reell avspasering, som et opparbeidet gode gjennom årtier og en nødvendighet for å hente seg inn igjen etter et hektisk arbeidsår. Det er hevet over tvil at f. eks en halve-

ring av sommerferien vil øke de allerede eksisterende rekrutteringsproblemene til undervisningsyrket. Mange vil også med rette påpeke at utviklingen i arbeidslivet for øvrig går i mer fleksibel retning – med muligheter for avspasering, lengre ferier, fleksitid, hjemmekontor, ovale weekender osv. Hvorfor skal 100.000 lærere/lektorer gå i stikk motsatt retning?

NLL har for lenge siden dokumentert at Skolepakke 1, gjeldende fra 01.08.2000, har virket særdeles byråkratiserende på skolehverdagen, og at det har blitt en kamp om et tidsregnskap ned på minuttnivå mellom arbeidsgiver og arbeidstaker. Her ønsker våre medlemmer en klar forenkling, slik at man igjen kan få lærerens/lektorens helhetlige arbeid i fokus og ikke et uverdigg tidsregnskap!

Svært mange av våre medlemmer stiller seg positive til treffetid, slik at man blir lett tilgjengelig for elever, foresatte, skolens ledelse og kollegaer. Færre derimot, kan tenke seg en form for daglig kjernetid, som man frykter er begynnelsen på kontortid.

Retten før jul fremla Stiftelsen for industriell og teknisk forskning (SINTEF) sin evalueringsrapport om de sentralt initierte arbeidstidsforsøkene i skolen i 2001/2002. Her deltok 342 grunnskoler og 26 videregående skoler, hvorav bare én med bare allmennfaglig studieretning. Dette betyr de facto at undersøkelsen kun er relevant for grunnskolen. Rapporten er full av honnørord som teamarbeid, samarbeid og fleksibilitet, men for Norsk Lektorlag er faglig kvalitet, kunnskapsnivå og elevenes faglige motivasjon det viktigste. Dette sier SINTEF-rapporten intet om!

Norsk Lektorlag har gjennomført en bred høringsrunde blant sine medlemmer. Vårt mandat er klart. Vi kommer ikke til å si ja til noe som vil forringe vårt arbeidsmiljø eller muligheter for å gjøre en god faglig jobb. Vår oppgave blir trolig å påpeke at "Keiseren ikke har klær". Det er nemlig ingen andre som gjør det!

Henning Wold

Henning Wold er leder for Norsk Lektorlag

Foto: Øivind Larsen

En studieretning i krise

Av Torill Aursland

Studieretning for allmenne, økonomiske og administrative fag (AA) befinner seg i en fagkrise - kvalitetskrise, skriver Torill Aursland i denne artikkelen. Hun beskriver hvordan den svenske skolemodellen Scola 2000, som nå blir forsøkt innført på mange skoler, vil ha negativ innflytelse på utviklingen, og oppfordrer til bevisstgjøring omkring det som nå er i ferd med å skje med denne studieretningen. Torill Aursland er lektor ved Vardafjell videregående skole i Haugesund. Hun er vararepresentant til Sentralstyret i Norsk Lektorlag.

Studieretning for allmenne, økonomiske og administrative fag (AA) står i en særstilling blant studieretningene i den videregående skolen. Den er arvtakeren etter den gamle gymnasen, som vel hadde sine svakheter, men som i hovedsak representerte høy, faglig kvalitet. Det er blant elevene her vi vil finne dem som kommer til å bekle de mest innflytelsesrike stillingene i framtiden. Det er disse som i særlig grad vil få et ansvar for å bringe videre vår kulturarv og våre demokratiske tradisjoner.

AA er i dag i en faglig kvalitetskrise. Det er dessverre unødvendig å begrunne en slik påstand; den er blitt så altfor godt dokumentert gjennom tallrike ramaskrik i media fra høyskoler og universiteter. Krisen blir selvsagt mest synlig på det høyeste nivået, der behovet for en solid faglig basis å bygge videre på er mest påtrengende.

Et par eksempler som illustrerer denne fagkrisen, kan nevnes: En professor ved NTNU stod i vår fram på Dagsrevyen og advarte bedrifter mot å ansette en del sivilingeniører som han selv hadde vært med på å uteksaminere. Matematikkerferdighetene var så bedrøvelige at han ikke kunne gå god for kandidatens evne til å beregne dimensjoneringen av de nybygde de ville få ansvar for.

Ferske undersøkelser fra OECD om basisferdigheter bekrefter at noe er fundamentalt galt med kunnskapsnivået i norsk skole.

Nevnte ramaskrik kommer aldeles ikke som noen overraskelse på oss som underviser på AA. Vi har advart, men er ikke blitt hørt. Vi har ventet på konstruktive tiltak fra ansvarlige myndigheter. Men hva er det vi ser? Fagkrisen, som er høyst reell, har ført til en allianse mellom en del reformpedagoger og diverse opplæringsavdelinger i fylkene

– en allianse som mange av oss frykter vil akselerere den negative tendensen.

En ti år gammel svensk skolemodell, som har fått svært liten oppslutning i Sverige, Scola 2000, har gitt en del folk i viktige posisjoner, skolestatsråden inkludert, en klokkeetro på at bare elevene får lov til å styre sin egen tid, vil deres intellektuelle nysgjerrighet bli vakt på en helt annen måte enn i dagens mer tradisjonelt organiserte skole. Fag- og timeplaner løses opp, og man gir seg det ukjente i vold. Man er til og med villig til å investere hundrevis av millioner kroner i skolebygg tilpasset den svenske pedagogikken, uten at det foreligger noen form for evaluering som viser at denne pedagogikken fører til bedre resultater faglig. Lærere med mange års fagutdanning fra universiteter og lang undervisningserfaring skal forlate kate- teret og gå inn i rollen som veileder. ”Arbeidsformann” (!) heter det så ideo-

logisk riktig i skriv fra opplæringskontoret i vårt fylke.

Men: I en slik "svensk" skole må det bli elevene selv som skal vurdere behovet for og nivået på veiledningen. 16-åring-er, mange med nokså motvillig forhold til teoretisk kunnskap, skal selv sette en standard. Har vi rett til å forvente

dette av så unge mennesker? Hvordan garanteres oversikt og sammenheng i kunnskapen som kan tilegnes? Vil elevene få støtte til viktige verdivalg osv? Denne typen læring foregår stort sett i spenningsfeltet mellom elever og lærere i et felles debattrom, der læreren – med respekt å melde – besitter den faglige innsikten og oversikten. Er det noen grunn til å tro at faglig svake elever vil klare seg bedre i et system der de i stor grad blir overlatt til seg selv?

Kan man så regne med at faglige kvalitetskrav prioriteres høyt i disse skolene? Nei, slett ikke!

Fra en reformskole fikk jeg til min forskrekkelse nylig vite at faglige kvalitetskrav bevisst var utelatt av evalueringskriterier som skulle måle skoleforsøkets vellykkethet. Hva legger man da i begrepet skole?

Så kan man selvsagt anklage oss lærere for å være gammeldagse og bakstreverske, og at det er vi som må ta hovedskylden for det bedregdelige nivået i skolen. Dette oppleves av de fleste som dypt urettferdig. Jeg vil påstå at man skal lete lenge etter en yrkesgruppe som både frivillig og under tvang på meget kort tid har gått inn i tilsvarende endringer. Reformene har stått i kø. Den ene har ikke gått seg til før en ny har vært på trappene. Og så lenge man har tro på at endringene vil bidra til at man når et klart definert felles mål, er det mening i omstillinger. Jeg tør påstå at slik er det ikke i dag. De fleste lærere i AA har svært liten tro på at den svenske modellen i en mer eller mindre tilpasset

form vil bidra til å gi elever en solid faglig basis for videre studier.

Og hvorfor i all verden se til Sverige etter forbilder? Det har vi da gjort en gang for mye før. Den svenske skolen befinner seg i nøyaktig samme krisesitu-

Fra en reformskole fikk jeg til min forskrekkelse nylig vite at faglige kvalitetskrav bevisst var utelatt av evalueringskriterier som skulle måle skoleforsøkets vellykkethet. Hva legger man da i begrepet skole?

asjon som den norske. I boken "Feltänt", der tittelen refererer til de siste 20 års svensk skolepolitikk, hevder amanuensis Inger Enquist ved Universitetet i Lund at det mest markerte kjennetegnet ved dagens svenske skole er følgende: "Börja om från början". For hvert nytt årstrinn må man begynne forfra igjen – for å få alle elevene med på det mest elementære. Denne boken vakte stor oppsikt i Sverige. Jon Hustad har liknende betraktninger i sin ferske debattbok om norsk skole. Vi lærere kjenner oss så smertelig godt igjen. Hvis vi først skal søke etter forbilder, bør vi vel heller gå til Finland, som ser ut til å lykkes godt med sin skolepolitikk.

Hvordan kan vi så få studieretning for allmenne, økonomiske og administrative fag (AA) på fote igjen?

Inntakspraksis til AA må endres!

Reform 94 gav fornuftig nok alle mellom 16 og 19 år rett til treårig videregående skoleløp.

Men praktiseringen av denne retten vitner om mangel på kunnskap om og respekt for "allmennfag".

Reformen gir elever rett til å få innfridd ett av tre prioriterte ønsker og skoleplass, en rett som i Rogaland, og sikkert i andre fylker, absurd nok kan bli praktisert slik: 1. prioritet: GK Formgivingsfag. Eleven avvises pga svake karakterer. 2. prioritet: GK Helse- og sosialfag. Eleven når ikke opp her heller. 3. prioritet: GK AA. Her blir en elev som verken er motivert for eller har vist

evne til å tilegne seg teoretisk kunnskap i grunnskolen, ønsket hjertelig velkommen. Alt er såre vel, for fylket har funnet en pult til vedkommende! Det er i praksis umulig å omplassere eleven senere, til tross for strykkarakterer både fra grunnkurs og VKI. Det er nemlig unntaket at det finnes andre tilbud. Hvilken nedtur blir ikke hver eneste skoledag for

slike feilplasserte elever? Hva skjer med deres selvbilde? Men en slik inntakspraksis gjør at AA forvittrer. Med flere teorisvake elever i klassene år for år kommer disse til å sette et stadig sterkere preg på undervisningen. Det blir satt en dramatisk lavere standard i de aller fleste fag. I denne situasjonen har flere personer med ansvar i skolen gått ut og hevdet at AA nå må tilpasses elevene og ikke omvendt. For elevene har jo rett til individuelt tilpasset undervisning, ifølge reformen. Hvor på skalaen vil norsk skole befinne seg ved neste internasjonale undersøkelse dersom slike tanker får gjennomslag?

All sunn fornuft tilsier at vi nå må få gehør for en inntakspraksis til AA som sikrer et faglig minimumsnivå å bygge videre på.

Sentralgitt eksamen må bevares og beskyttes!

Eksamen sammen med læreplaner har naturlig nok styrt mye av undervisningen på AA. Lokale skolemyndigheter liker ikke dette, da det begrenser muligheten for lokal tilpassing til dagens teorisvake og lite læremotiverte elevkull.

Jeg ser det tvert imot slik at en god lærebok, fagplaner og eksamen er viktigere enn noen gang. Bare slik garanteres et akseptabelt faglig nivå på en studieforberedende studieretning. Den svenske skolemodellen nærmest roper etter lokalt gitt eksamen, der eleven gjerne prøves kun i en del av faget. Noen få emner kan nemlig alle beherske. Dette er ikke godt nok for allmennfag. Elevene som skal studere videre, trenger

den bredden og dybden som hele læreplanen etterfulgt av en sentralgitt eksamen sikrer.

Tilbakemeldinger fra lærere som har vært involvert i forsøk med lokalt gitt eksamen på allmennfag, er nedslående. Eksamensoppgavene blir i altfor stor grad tilpasset det lokale elevkullet.

Det har blitt tatt til orde for å erstatte sentralt gitt eksamen med nasjonale standardiserte tester i basisfag. Det er en fare for at disse vil bli mindre forpliktende enn eksamen ved avslutningen av faget, og at de ikke vil sikre fagets bredde. Eksamen må ikke røres før et tilsvarende, om mulig enda bedre, evalueringssystem er utarbeidet. Vi har ikke råd til å eksperimentere i den situasjonen skolen befinner seg i i dag.

Arbeidsmetoder

Vi kjenner alle det veletablerte fiendebildet av læreren som står og messer sitt fag over hodet på elevene. Dette bildet holdes stadig ved like gjennom en pedagogisk retorikk som lanserer såkalt nye undervisningsmetoder som eneste mulige svar på den faglige krisen i skolen. Til det er å si at lærere har tilstrebet variasjon i pedagogiske metoder lenge før

den senere tids korrekte pedagogiske honnørord ble lansert. De senere år har vi innført diverse nye arbeidsmetoder, der elevaktivitet og elevinitiativ står i fokus. Prosjektarbeid, individuell studietid, læringsoppdrag, mappevurdering m.fl. kunne nevnes. Det er et uttrykk for en romslig og konstruktiv holdning når så mange lærere slik har stilt seg åpne for det potensielt verdifulle i stadig nye reformutspill. De har seriøst forsøkt å innarbeide disse i sin praksis, til tross for en berettiget skepsis til om den faglige gevinsten ville stå i forhold til den "støy" som fulgte i kjølvannet.

De mer "elevaktive" metodene er nok kommet for å bli. Men kan de noen gang erstatte det gode lærerforedraget og klassediskusjonen? Lærerens erfaring og solide fagkunnskap må fremdeles komme elevene til gode. Veiledning kan aldri bli en erstatning for disse "klassiske" metodene.

Kanskje vil lærerne få det lettere i en skole med mye elevstyrt tid. Det er nemlig slitsomt å undervise. God undervisning er krevende og betinger et våkent forhold til faget og til nye ting som skjer på den enkeltes fagfelt. Erfaringer tyder på at fagmiljøene og den faglige utvik-

lingen ikke blir ivaretatt på tilsvarende måte i den "nye" skolen. Fruktbare fagmiljøer brytes opp i den edle hensikts navn. "Eleven mer i sentrum". Mon det?

Konklusjon

Gudmund Hernes ville gjøre studiekompetanse til en menneskerett. Jeg mener at han tvert imot har gjort urett mot mange ungdommer ved å holde studiekompetansen fram som nøkkelen til en lykkelig framtid. Dersom bare alle fikk muligheten, ville det vise seg at alle hadde evne, var sjefsreformatorens tese. Hans kart passet dessverre ikke med terrenget. Mens universiteter og høyskoler fylles opp med lite motiverte studenter, lider samfunnet av stor mangel på folk med kompetanse innenfor diverse yrkesfag.

Lærerne på grunnplanet advarte sterkt mot konsekvensene av Reform 94. Men vi ble oppfattet som en interessegruppe, som det ikke var verd å ta hensyn til. Det er med beklagelse og ikke skadefryd vi erkjenner at vi fikk rett. Nå må lærerne på AA bli tatt på alvor når vi nærmest unisont peker på en annen vei å gå for norsk skole enn den vi ser konturene av i dag.

Lise Andersen (t.v.) og Anniken Nilsson arbeider med førsteklasseboka i tysk. Foto: Per Thorvald Larsen.

Gabriel Knudsen er lektor ved Møglestu videregående skole i Lillesand. Foto: Privat.

2-timers allmennfag – et stebarn på YF

Av Gabriel F. Knudsen

Karin Hals har i 4/02 av Lektorbladet en lengre status-rapport om engelskfagets stilling i videregående skole. Det er en betimelig betenkning, men jeg synes Karin Hals er altfor snill – eller kanskje romslig - i sin vurdering. Dessverre.

Som lektor med bl.a. norsk og engelsk på en kombinert videregående skole og med mer enn 20-år ved kateteret, har jeg observert at kanskje særlig engelskfaget har gjennomgått store endringer, og etter R-94 – eller Hernes-reformen – skal enhver på yrkesfaglig studieretning kunne fortsette og til slutt oppnå studiekompetanse. Det er en utmerket idé. Men på veien synes jeg vi opplever at de aller fleste elevene går glipp av noe, samtidig som læreplanen gaper over for mye.

Yrkesfaglig studieretning

Noe av det første man ofte gjør ved skolestart er å gjennomføre en spørre-runde blant elevene om valg av

linje/kurs. Oftest bekreftes det at de fleste elevene på yrkesfaglig studieretning kommer for de spesifikke linjefaga. I en klasse høsten 2002 bekrefta alle elevene at de var kommet inn på den studieretningen de ønsket. Men allmennfaget ønsket de ikke. Nettopp fordi de har hatt et ønske om å slippe allmennfaga, har mange valgt yrkesfaglig studieretning. Allmennfaga har de strevd mye med før, noen har sågar strevd og møtt så mye motgang i dem at i de mest ekstreme tilfellene har rådgiver/ledelse ved grunnskolen fritatt dem fra ordinær undervisning i faget. Slik ordningen nå er, kan man ikke få lærlingeplass om man ikke har bestått allmennfaga (Yrkesopplæringsnemnda kan gi fritak

for kravet om bestått). Skulle altså – eksempelvis – en elev som ønsker å bli frisør, ikke kunne bli frisør fordi han/hun ikke behersker engelsk, eller fordi dysleksien blir så framtrødende på engelsk at prestasjonene står til stryk?

Samtidig viser det seg ofte at elevene nå har større kunnskaper i muntlig engelsk enn før, trass i at L 97 legger mer vekt på den skriftlige siden. Erfaringsmessig viser det seg også at det er nivåforskjeller avhengig av hvilken grunnskole elevene kommer fra. Undersøkelser omkring overgangen fra grunnskole til videregående skole har også avdekket at nivået det legges opp til, både når det gjelder tekstene, emner, ordforråd og

Fagtorget

grammatiske problemer, ligger på et lavere nivå enn det L 97 legger opp til. En rask sammenlikning mellom fagplanene til L 97 og R 94 viser det tydelig. Mens grunnskolen legger opp til at elevene – i 10. klasse – i opplæringa skal ”arbeide med autentiske tekster fra ulike tidsepoker” og lese f. eks. Brontë eller Shakespeare, blir ikke dette berørt i R 94s omtale av faget. I grunnskolen skal man ”gjøre seg fortrolig med ulike varianter av engelsk språk” og ”sette seg inn i språkets system og sjangerregler”, alt i følge læreplanen. I henhold til læreplanen for videregående opplæring skal eleven ”utvikle et variert ordforråd” og et ”spesialisert ordforråd knyttet til den enkelte studieretning”. At det hele skal ende med elevens ønske om ”å fortsette med å lære engelsk livet ut”, er mest av alt en from illusjon. Det har flere årsaker.

Allmennfag på YF

For det første har jeg mine klare tvil om at elevene som har gjennomført både GK og VKI på YF, har fått betydelig økt forståelse for språk, litteratur og kultur i den engelskspråklige verden. I læreplanen for YF – som i generell del er den samme som for AA – heter det at eleven skal ”forstå autentisk tale” og ”kunne drøfte emne frå kultur og samfunnsforhold” både skriftlig og muntlig. At eleven dessuten skal ”kunne bruke kulturkunnskapen i tolking av tekstar” og så ”kunne uttrykke seg presist, nyansert og sammenhengende munnleg og skriftleg” er pretensiøst. Læreplanen er nokså vag når det heter at ”elevene skal ha kunnskaper om innvandring og folkegrupper i Storbritannia og USA”.

Med 2 timer i uka – kanskje i 37 uker dersom de er heldige – er dette en stemoderlig behandling av ikke bare engelsk, men kanskje særlig av morsmålet, norsken. 2-timers-kursene i norsk og engelsk er etter mi meining en feilslått sosialdemokratisk tankegang med egalitære idealer der forhenværende stasråd Hernes sto i spissen. Det må man snarest innse. Å tro at man med en dobbelt-time

i uka kan få gjennomført måla – eller til og med håpe på det, er å tro på julenissen. En viss realisme må man ha – eller kunne se at det skal være overensstemmelse mellom planene og de mulighetene man har til å gjennomføre dem og se resultatet. For altfor mange elever blir det snakk om et vedlikehold med negativt fortegn. Læreplanen i R 94 sier at engelskfaget ”skal bidra til at elevene får tro på seg selv og egne evner”, mens det ofte er slik at det er det stikk motsatte som skjer.

Med bakgrunn i et ønske om at alle elever skal lære engelsk, resulterte reform 94 i 2-timers engelsk på både GK og VK I. Etter et halvt dusin år med denne ordningen er det liten tvil om at både på GK og VK I er engelskfaget et stebarn. Bedre blir det ikke av at faget avsluttes med 1 time i VK II for dem som ønsker studiekompetanse(!)

For lærere kan yrkesrettinga av allmennfaga være en klar utfordring med en uinteressert elevmasse. Slik det blir lagt opp til, skal man redusere allmennfagas pensum med 50-60 % og erstatte det med yrkesspesifikke tekster.

I de fagspesifikke avsnitt kan man lese at eleven skal ”utvikle et variert ordforråd av allmenn art, og et spesialisert ordforråd knyttet til den enkelte studieretning”

En umulig oppgave?

Akk-ja, hadde det enda vært så vel. Som lærer er det klart man ønsker – den ideelle fordring så å si – men i virkelighetens verden er det ikke mulig. Men først og fremst; - det er ikke tjenlig. Det bør være mulig å organisere undervisningen i både engelsk og norsk annerledes. Det bør være mulig å gi f.eks. norsk mer enn 2 skarve uketimer (handelsskolen hadde i sin tid 3 timer i 1 klasse) – et 4 + 5 + 5 kurs vil alltid være å foretrekke framfor 2 + 2 + 10. Et engelsk-kurs på 2+2+1 er en absurditet sammenliknet med et 5-timerskurs. Resultatet blir som det må bli. Elevene ender for det første opp uten

fordypning, og for det andre uten kontinuitet. Det sier seg sjøl at et 2-timers fag med denne organiseringa også resulterer i manglende faglig identitet for elevene. Vi som lærere ender opp med å undervise i et fag som av den grunn mangler prestisje. Sett fra både elevens og lærers side er konsekvensen at man i forhold til læreplanen sitter igjen med manglende måloppnåelse. ”Hvorfor skal vi ha engelsk?”

Er det rart man som lærer blir frustrert? Eller at elevene ikke finner faget særlig givende? Eller at kollegaer finner det opportunt å skalte og valte med faget slik at man mister timer både i øst og vest til fordel for linjefag? Man kan bli pessimist av mindre, ikke minst på fagets vegne.

OECD-undersøkelsen om norske elevers kunnskap i morsmål og matematikk konkluderer med at norske elever preges av lav interesse og dårlig innsats når det gjelder lesing. Finske elever scorer langt over de norske, og verken vi som lærere, eller foreldre eller politikere, – ønsker at norske elever skal være middelmådigheter, som ikke engang kan slå opp i en engelsk/norsk/engelsk ordbok med en viss trygghet når de trenger det.

Konklusjon?

Det er liten tvil om at begrunnelsen for engelsk i innledningen i R 94 er korrekt. Økende internasjonalisering har man merket noen og enhver, men at en slakter skal måtte beherske og arbeide med engelsk for å få trening og bli læresvinn, det er urimelig.

Et annet aspekt gjelder vurdering. Elevene på grunnkurs AA får karakter etter et 5-timerskurs, mens elevene på YF studieretning til slutt får karakter i et 1-timers kurs. Ja, riktignok etter at de har hatt to år med 2-timers kurs, men det er kun karakteren i 1-timers kurset som teller. Og så, i norsk får man karakter i et 10-timers kurs, ikke etter 4 + 5 + 5. Det er ingen tvil om at noe må gjøres for å

endre på dette misforholdet, både i engelsk og i norsk. Skal man lære et fag – og få dette nære forholdet til faget – og kanskje håpe på delvis måloppnåelse, må man arbeide jevnt og trutt slik at det ikke blir som et nytt fag 1 gang i uka. Det blir som dråper i et hav og langtfra en god læreprosess.

Vår nåværende undervisningsminister har avgitt løfter (Dagbladet) om å bedre nivået i norsk skole. Det vil kreve endrede læreplaner, kanskje økt timetall i allmennfag – i alle fall endring. Det igjen vil medvirke til et bedre læringsmiljø slik at lærerne kan bruke energien på annet enn å skulle holde ro og orden, og elevene kan bruke energien sin på faget i stedet for å dekke sin manglende mestringskompetanse med uro og utenomfaglig aktivitet.

Man kan si med Ibsens Peer Gynt at skal man lære noe, så bør det "være fullt og helt og ikke stykkevis og delt".

Litteraturhenvisninger:

R 94:

<http://skolenettet3.ls.no/dok/lp/engelsk.html>

L 97:

<http://skolenettet3.ls.no/dok/sn/L97/engelsk/en22.html> + 23.html

Dagbladet:

<http://www.dagbladet.no/nyheter/2001/12/05/299335.html>

Erik Stoveland: SAMFUNNSKUNNSKAP – EN SPYDSPISS I SORTERINGSSAMFUNNET?

Erik Stoveland retter i denne artikkelen et kritisk blikk på eksamensoppgavene i samfunnskunnskap i videregående skole og kommer med konkrete forslag til endringer. Stoveland er magister i filosofi og har undervist i samfunnskunnskap i en årrekke.

Foto: Per Thorvald Larsen

Den nye læreplanen i samfunnskunnskap av 1996 la mer vekt på drøfting og analyse enn den gamle, og det var lovende. Men se på denne oppgaven som ble gitt i sosialkunnskap (3SK-B) våren 2002:

Du skal delta på en regional konferanse om menneskerettigheter som FN-sambandet arrangerer. Du er bedt om å lage et notat til konferansen der du drøfter hvordan norske myndigheter og organisasjoner kan bidra til å fremme kvinners menneskerettigheter i fattige deler av verden. Skriv notatet. Notatet bør ikke være på mer enn åtte sider.

En oppgave for voksne. Bare drøfting. Intet skille mellom en drøftingsdel og en redegjørelsesdel, slik det var vanlig fram til 1999. Og ingen "oppgaveveiledning", noe som hittil hadde vært fast ingrediens siden Reform '94.

Noen vil si at her får de engasjerte, flinke og voksne kandidatene en fin utfordring, og de mer middelmådige viser sitt

nivå ved at de ikke finner fram til gode forslag og ikke drøfter dem særlig grundig. Jeg vil heller si at oppgaven er som en altfor stor hoppbakke der frykten for å brette nakken kan gjøre at mange ikke kommer over kulen. Slike oppgaver er glimrende om det man vil er å skille de selvsikre, engasjerte, modne og skarpe fra de kanskje mer nervøse, middels begavede og ennå ikke særlig voksne attenåringene. Om det faktisk er dette som er hensikten, mener jeg man er på ville veier. Det må fortsatt være mulig å gjøre det godt i samfunnskunnskap dersom du legger deg i selen, selv om tilfældigheter ikke har gitt deg en særlig skarp hjerne og gjort deg avbalansert, politisk engasjert og tidlig voksen. Det har noe med menneskerettigheter å gjøre.

Jeg hører svaret: Konkurransesamfunnet gjør det nødvendig å "få mer ut av befolkningens talent" som det het i St.meld. nr. 33 (1991-92). Det er viktig for lille Norge å få skilt ut de glupeste og mest modne så tidlig som mulig. Når olja tar slutt, må vi satse på hjernekraft.

Når jeg ikke legger meg flat for denne innvendingen, er det ikke bare fordi jeg mener det er urettferdig med oppgaver som gjør at eksamen mer ligner en modenhetstest enn en prøve som gjen-speiler god og langvarig innsats. Det er også fordi jeg mener samfunnet ikke er tjent med slike sorteringsredskaper. De er ikke nøytrale. Dersom innsats blir nedprioritert, kan de bidra til å produsere skoletapere. Alle vet hvor sterke føringer eksamensoppgavene legger på det daglige arbeidet med faget. Det ligger også mye psykologi i måten de er utforma på. Blir de for vide og åpne, skaper de lett angst og oppgitthet. Har ikke ”mestring” vært et honnørord ganske lenge nå, også i skolen?

Men er det nå så sikkert at den oppgaven jeg gjenga, representerer en tendens? Den kan jo bare ha vært ment mer som et lite eksperiment, en prøveklut. Bortfallet av oppgaveveiledning var nytt av året, og gjaldt bare sosialkunnskap. Vårens oppgave for 3SK-A (”statsvitenskapsvarianten”) inneholdt fremdeles en veiledning.

Jeg tror ikke den oppgaven jeg siterte var ment som et eksperiment. Høsten 2001 hadde alle skoler med sosialkunnskap fått tilsendt en revidert eksamensveiledning som det var meningen man skulle gå grundig gjennom i klassene. Den inneholdt generelle råd, samt spesielle tips om drøfting av tiltak. Elevene ble særlig oppfordra til å ”trene ekstra godt på drøftingsoppgaver”. Eksamensveiledningen var åpenbart ment som en erstatning for oppgaveveiledningen på oppgavearket, og bar preg av en ny linje her: Ingen konkrete tips om besvarelsen, men langsiktig oppøvelse av den ferdigheten det er å drøfte på opp til 8 sider.

At 3SK-A-kandidatene fremdeles fikk en veiledning på oppgavearket, er ikke avgjørende. Den besto bare av en kort påminnelse om bruken av ”sentrale begreper og teorier” fra faget. Og heller ikke denne oppgaven hadde noen klar

deling mellom en redegjørelsesdel og en drøftingsdel. Heller ikke i 2000 og 2001 var det noen slik klar deling i eksamensoppgavene, verken for 3SK-A eller 3SK-B. Pendelen har svingt altfor langt bort fra den malen for eksamensoppgaver man brukte før Reform’94: Et klart skille mellom redegjørelse og drøfting/vurdering, og hele 6-8 deloppgaver, flere av dem ganske nært knytta til pensum.

Det trengs en ny mal for eksamensoppgavene, med elementer fra både den gamle og den nåværende. Jeg har fire forslag, tre som går direkte på eksamensoppgavene, og ett som også angår læreplanen:

* Man går tilbake til oppgaver med en klar to-delning: En del med redegjørelse og/eller analyse, og en drøftingsdel. Dermed blir det lettere å få vist kunnskaper og ferdigheter.

* Man beholder oppgaveveiledningene, og gjør dem mer instruktive. Dessuten utarbeider man en eksamensveiledning som går i dybden på hva god analyse og god drøfting bør bestå i. Dermed kan innsatsvillige elever også få uttelling for å beherske disse mer formelle ferdighetene. (Se siste punkt).

* Man kutter ut kravet om at oppgavene skal være ”virkelighetsnære”, for eksempel ha form av ”avisinnlegg” eller ”notat” til en konferanse. Sjangerlære og sjangerskriving (ut over drøfting og analyse) hører hjemme i norskfaget.

* Også læreplanen blir forandret på en slik måte at tredelingen mellom ”redegjørelse”, ”analyse” og ”drøfting” blir klarere, og slik at alle lærebøker vil måtte inneholde både en ”analyselære” og en ”drøftingslære”. Nå er denne tredelingen langt fra klar. Jamfør for eksempel følgende forsøk på å forklare hva analyse er, henta fra den reviderte eksamensveiledningen høsten 2001 som jeg nevnte ovenfor. Sitat: ”Å analysere

går ut på å plukke saksfeltet eller problemstillingen fra hverandre og undersøke de enkelte delene. Hvis du skal gjøre greie for hvordan oppvekstmiljøet kan påvirke barns personlighetsutvikling (.....), må du diskutere hvordan for eksempel barneoppdragelse (.....) kan bidra til å tilfredsstille barns grunnleggende behov (.....).” (Mine uteløpninger).

Den nye læreplanen av 1996 la som nevnt stor vekt på evne til drøfting og analyse. Hele 11 av de 19 målformuleringene, og 36 av de i alt 88 hovedmomentene, snakker om at elevene skal kunne drøfte/vurdere/diskutere.

Begrepet ”analysere” brukes henholdsvis 2 og 11 ganger. Problemet er at det forblir uklart hva disse to ferdighetene bør innebære.

Hva bør være kjernen i en analyselære? Etter min mening det at man skriver mer problematiserende enn når man gjør greie for, men mindre enn når man drøfter.

Kjernen i en drøftingslære bør være: Formulering av argumenter for og mot noe, vektlegging av det enkelte argument- og til slutt en vurdering av hvilken av de to sidene som veier tyngst. Ved vår skole har vi de siste årene forsøkt litt ulike varianter av en slik drøftingslære, bygd på Arne Næss’ lærebok til examen philosophicum, ”Elementære logiske emner”, kapittel VI. Mange elever har hatt god nytte av disse. Andre har følt det som ”en ekstra byrde”, selv om vi har operert med varianter av ulik vanskegrad. Her følger en nokså detaljert versjon:

KORT INNØRING I HVA GOD DRØFTING KAN INNEBÆRE

Til eksamen i samfunnskunnskap kan du få drøftingsoppgaver som er av to typer:

Enten kan du bli bedt om å drøfte/diskutere/vurdere bare en ting, for eksempel

”nasjonalstatenes stilling i det internasjonale samfunnet”, ”norsk bistandspolitikk”, ”velferdsstatens framtid”, ”aksjoners betydning for demokratiet”. La oss i mangel av et bedre uttrykk kalle dette ”entalls-drøfting”, siden det som skal drøftes er angitt i entall.

Eller du kan få i oppgave å drøfte flere ting: ”årsaker”, ”konsekvenser”, ”tiltak”, ”ulike forhold som...”, ”ulike synspunkter på...”, ”problemstillinger som...”, ”maktforhold”, ”ulike løsninger på velferdsstatens problemer” osv. Vi velger å kalle det ”flertalls-drøfting”.

Det sier seg selv at jo færre ting du skal drøfte, jo bedre tid får du til å drøfte grundig. Denne punktvis innføringen tar utgangspunkt i drøfting av en ting, ”entalls-drøfting”. Til slutt får du høre litt om hvordan gode ”flertalls-drøftinger” kan se ut.

NB: Drøftingslæra er bare ment som et mønster som kan følges. Mange av dere drøfter spontant helt bra uten å bygge på et slikt skjematisk mønster. Men enten du velger å følge mønsteret eller ikke, kan det være nyttig å bruke uttrykk som ”pro-argument”, ”contra-argument”, ”motforestilling”, ”vurdering av argumentets vekt / styrke”, ”avveining av det som taler for, mot det som taler mot”, ”relevans”, ”holdbarhet” osv.

Her er skjemaet for ”entalls-drøfting”:

Formuler problemstillingen i oppgaven slik at den får form av en klar påstand det kan argumenteres for og imot.

1) Eksempel: ”Oppgaven ber meg drøfte aksjoners betydning for det norske demokratiet. For å kunne gjøre dette på en ryddig måte, tar jeg utgangspunkt i denne påstanden: **AKSJONER HAR I DAG STOR BETYDNING FOR DET NORSKE DEMOKRATIET.**”

Start med å finne et pro-argument, og

vurder deretter hvor stor vekt eller styrke du vil tillegge det ut fra dine egne oppfatninger. Begrunn vurderingen dersom du finner det nødvendig, og gjerne både ut fra hvor sant (holdbart) du mener argumentet er, og ut fra hvor relevant det er her (dvs. hvor mye det angår akkurat denne påstanden).

2) Eksempel: ”Et argument for denne påstanden kan være at det de siste årene fins massevis av eksempler på aksjoner som har påvirket politiske avgjørelser her i landet.

Dette mener jeg er et sterkt argument. Jeg er nemlig for det første enig i at det er lett å finne slike eksempler. Et av de ferskeste er den aksjonen sjøfolk gjennomførte foran budsjettforhandlingene nå i høst mot å kutte ut deres gunstige skatteordning. Forslaget ble trukket tilbake. Og for det andre: Siden demokrati nettopp har å gjøre med vanlige menneskers muligheter for å påvirke politikken, er dette også et svært relevant argument.”

Finn så et nytt pro-argument, og vurder dette etter samme lest.

Når du har funnet og vurdert så mange viktige (vanlige / nærliggende) pro-argumenter som du mener du har tid til, går du over til contra-sida: Du finner et nærliggende motargument, vektlegger det, og begrunner eventuelt vektlegginga. Så videre til neste contra-argument osv.

3) Til slutt veier du de to sidene mot hverandre. Dette kan være enkelt dersom du ved vurderingen av hvert enkelt argument for eksempel har brukt en skala av typen ”meget sterkt”, ”sterkt”, ”middels sterkt”, ”svakt”, ”svært svakt”. Du teller hvor mange det er av hvert slag på hver side og ”regner ut” svaret.

Du avrunder med å formulere konklusjonen, for eksempel slik: ”Ut

fra disse argumentene og disse vurderingene av dem blir min konklusjon at påstanden er riktig. Aksjoner har stor betydning for demokratiet i dag.”

”Flertallsdrøfting”:

Siden du her skal drøfte flere ”ting”, får du som regel ikke tid til å ha med like mange argumenter som ved ”entalls-drøfting”. Ta bare med de du mener er viktigst (sterkest og mest nærliggende). Også vektlegginga av dem kan forenkles, for eksempel ved at du bare lar det skinne gjennom at du holder argumentet for sterkt eller svakt. Når du mener en gjennomsnittsløser sikkert vil være enig i vurderingen din, kan du droppe begrunnelsen for den. Også avveiningen av pro-sida mot contra-sida kan forenkles. Ved få argumenter kan en fort se hva konklusjonen må bli, uten å gjennomføre noen utregning.

Det første punktet i skjemaet ovenfor kan volde problemer ved ”flertallsdrøfting”:

Hvordan skal påstandene utformes? Hva er det man skal finne argumenter for og mot?

Når det du skal drøfte er ”tiltak”, ”årsaker” eller ”konsekvenser”, bør du spørre deg hvor viktig det enkelte tiltaket eller den enkelte årsaken eller virkningen du vurderer, kan være. Du finner altså noe som taler for og noe som taler mot en påstand om at det tiltaket, den årsaken eller den virkningen du har beskrevet, ”er viktig”. Men ”viktig” vil lett innebære ulike ting i de tre tilfellene. Her må du selv bruke hodet for å gi et konkret innhold til ”viktig”. Se på disse forslagene:

Et viktig tiltak er et tiltak som både er effektivt (”hensiktsmessig”) og lett å gjennomføre.

En viktig årsak er en årsak som har stor forklaringskraft, dvs. bidrar mye til å frambringe det som skal forklares.

Samtidig er en årsak (til noe negativt) viktigere når det går an å gjøre noe med den, enn når dette virker umulig.

En viktig konsekvens er i samfunns-kunnskap som regel en konsekvens som innebærer noe svært negativt eller noe svært positivt for ganske mange. Samtidig er en negativ virkning som det går an å gjøre noe med, viktigere enn en mer "upåvirkbar" konsekvens.

Når det er ulike "synspunkter" eller "løsninger" som skal drøftes, skulle det være lett nok å formulere dem som påstander: "Det er et fornuftig synspunkt å hevde at.....". "Det kan være en god løsning å forsøke å.....".

Når det du blir bedt om å drøfte, er ulike "problemstillinger", er det greit. Du gjør bare problemstillingen om til en påstand. Spørsmålsstillingen: "Bør norsk bistandspolitikk legges om i retning av....?" blir til påstanden: "Norsk bistandspolitikk bør legges om i retning av....".

Verre er det om oppgaven går ut på å drøfte ulike "forhold" eller lignende, for eksempel "formelle og uformelle maktforhold". Her er det ikke lett å gi noen tommelfingerregel. Selve beskrivelsen eller analysen av det forholdet som skal drøftes, vil gjerne få stor plass. Drøftinga kan for eksempel inneholde argumenter for og mot at (makt)forholdet er ønskelig, demokratisk osv.

Til slutt en påminnelse om det språklige: Selv om det ligger et mønster til grunn for drøftinga di, trenger ikke besvarelsen å virke skjematisk. Med litt trening er det fullt mulig å variere ord og uttrykk slik at det blir god flyt i framstillingen.

Foto: Per Thorvald Larsen

Päivi Laakso
Jeg elsker sol
Cappelen

Tid for bok:

Ekte finsk

Av Anne Lise
Jomisko

I et tidligere nummer av Lektorbladet (4/02) skrev jeg om finske Pentti Saarikoskis "Brev til min kone", og understreket at hans stil og tematikk på mange måter passer inn i faste stereotypiske oppfatninger av hva selve Det Finske Uttrykk er - herunder tollekniven og spriten. Det er selvsagt galt å skjære alle over en kam, men etter å ha lest flere finske romaner, blant annet en finsk debutant, må jeg bare konstatere at den finske direktheten, råheten og melankolien stadig dukker opp.

Fagtorget

Päivi Laakso (1967) er fra Tornio i Nord-Finland, men har bodd i Norge siden 1986. Hun er utdannet billedkunstner. “Jeg elsker sol” (2001) er debuten hennes, og den har hun skrevet på norsk. Her skildrer hun en oppvekst i Nord-Finland som byr på et solid studie i finsk folklore. Landskapet er karrig, været hardt, og folk tilpasser seg som best de kan. De trøster seg med Koskenkorva, sauna og fisketurer. Det er et erkefinsk miljø. I tillegg er språket og stilen lakonisk, rå og usentimental.

I denne enkle, lille boka finnes mange skarpe iakttagelser av oppvekstkår, alt sett fra jentungen Päivis perspektiv. Hun forteller i korte fragmenter om mor og far, brødre, kusiner og fettere, ytterligere slekt, venner og naboer. Persongalleriet er stort, og inneholder alt fra vanlige husmødre til vanvittige psykopater. Vi får også et fyldig bilde av folkelynet, skikkene og landsdelen. Boka er satt sammen av mange små tekststubber, og

noen av overskriftene karakteriserer innholdet svært godt: ”Fottyver og senge-midd”, ”Vi er alle i ganske godt humør”, ”Full av faen, du er slitsom”, ”Tauno blir gal”.

Usentimentalt

Mest beundringsverdig er hvordan det dramatiske sidestilles med det trivielle. Selvmord skildres med samme temperament som en hårklipp, en biltur er like dramatisk som en slåsskamp. Alt fortelles med det samme usentimentale språket - stilistisk sett svært virkningsfullt. Slik foregår for eksempel sankthansfeiringa: ”Vi feirer midtsommernatt i Vojakkalaa hos mormor. Vi svømmer, går i sauna, tenner bål og spiser pølser. Vi drikker brus i kassevis. Det er ofte kaldt og mye mygg, men vi morer oss likevel. Fedrene våre blir fulle akkurat som på julaften. Heldigvis har ingen av oss druknet på sankthans, men Iikka, Tauno, Pentti og far måtte ta livet av noen kattunger. Det var for mange av dem hos mormor.” Noe foruroligende

ligger alltid på lur, og truer den på overflaten normale stemningen.

Päivi Laakso er en stilbevisst forfatter, og språket virker skreddersydd et barns tankeverden. Til tross for det enkle og tilforlatelige uttrykket, ligger det likevel noe bakenfor, et bulder av tristesse og tragedie. Mange av episodene i Päivis barndom fortøner seg langt mer tragiske for en voksen leser enn det fortellingen gir uttrykk for. Jeg er ikke så forundret over at Päivi elsker sol!

Päivi Laakso

Anne Lise Jomisko underviser i norsk og psykologi. Foto: Øivind Larsen

Anne Lise Jomisko (36) har fast spalte som litteraturmedarbeider i Lektorbladet. Hun er cand.philol. fra Universitetet i Oslo med norsk hovedfag, allmenn litteraturkunnskap mellomfag og psykologi grunnfag. Hun er lektor i videregående skole, forlagskonsulent og litteraturkritiker, bl.a. i Dagbladet og bokklubbenes medlemsblader.

Vi spør Jomisko om hvilke tanker hun gjør seg om spalten i Lektorbladet: - Ganske tidlig fikk jeg ideen om å presentere

nyere norsk litteratur. Jeg føler at mange ikke kjenner litteraturen fra nabolandene. Nordisk litteratur er et felt som jeg synes det er svært interessant å arbeide med.

Men du kikker gjerne litt ut i verden i ny og ne og er innom bokhøsten?

- Jeg trives godt med å ha frie tøyler i å forme spalten. Jeg synes det er utfordrende å kunne presentere både smal litteratur og bred litteratur, som kan gi leserne nye leseropplevelser, sier Anne Lise Jomisko.

Medlems
Rådgiveren

Kun for medlemmer

Medlemsrådgiveren er et helt nytt betjeningskonsept fra DnB-konsernet, spesielt utviklet for å ivareta dine finansielle interesser som foreningsmedlem. Medlemsrådgiveren er en del av samarbeidsavtalen mellom din forening og DnB-konsernet, med sine leverandører: Den norske Bank, Postbanken, Vital Skade og Vital Forsikring.

Her får du alle bank- og forsikringstjenestene samlet på ett sted. Medlemsrådgiveren tilbyr faglig kompetanse på de produkter og tjenester avtalen omfatter og kjennskap til dine gunstige betingelser som medlem.

Avtalen gir deg et langt bedre tilbud enn om du skulle forhandlet på egenhånd.

Ring 04700 - så vet du mer

Advokatens spalte

RETT TIL Å STÅ I STILLING TIL RETTSSAK RETTSKRAFTIG AVGJORT

Det er en kjent sak at arbeidstaker har rett til å kreve å bli stående i stilling dersom det foreligger tvist om en oppsigelse er saklig.

Det er imidlertid noe uklart hvor langt denne rettigheten går.

Høyesteretts kjæremålsutvalg har for få dager siden enstemmig fastlått at en 52 år gammel Stavanger-kvinne har rett til å fortsette i jobben sin inntil rettskraftig dom foreligger.

Saksforholdet var slik at arbeidsgiver sa opp kvinnen i forbindelse med underkudd og nedbemanning i juni 2001. Kvinnen, med sitt fagforbund i ryggen, gikk til sak for å få erklært oppsigelsen ugyldig. Hun tapte i tingretten i februar 2002, men har anket. I Gulating lagmannsrett er saken berammet til juni 2003.

I henhold til arbeidsmiljøloven har arbeidstaker rett til å stå i stilling dersom han bestrider grunnlaget for oppsigelsen og krever jobben tilbake. Tingretten ga også kvinnen medhold i at hun kunne stå i stilling til hovedspørsmålet (oppsigelsen) var avgjort ved rettskraftig dom. Arbeidsgiver mente imidlertid det hadde vært rimelig om hun fratrådte jobben etter at hun tapte i tingretten. NHO anket på spørsmålet om å stå i stilling.

Både lagmannsretten og Høyesterett var enig i at kvinnen hadde rett til å stå i stilling. Dette til tross for at det tar så lang tid fra oppsigelsen til rettskraftig dom foreligger.

For alle arbeidstakere er det viktig å få fastlått retten til å stå i stilling til saken er avsluttet i rettsapparatet. Dette er en viktig seier for arbeidstakernes rettsikkerhet. Arbeidsgiver på sin side mente det var viktig å få prøvet ut denne saken. Arbeidsgiveren finner det urimelig at arbeidstakeren skal få stå i stilling etter at hun tapte saken i tingretten, og oppsigelsen er funnet saklig og gyldig.

Personlig vil jeg tillegge at Høyesteretts avgjørelse i denne saken ikke er overraskende. Det er imidlertid svært viktig ut i fra arbeidstakerens synspunkt at det ikke hersker noe tvil om arbeidstakerens rett til å stå i stilling selv om hovedspørsmålet som omhandler sakligheten av oppsigelsen, er avgjort til arbeidsgiverens gunst i første instans. Ulempen for arbeidsgiver er at man må "slite" med en ansatt i mange år etter at oppsigelsen har funnet sted. Fordelen for arbeidstakere er at arbeidsgiver i større grad vil vurdere spørsmålet før man vil gå til oppsigelse, samt at mulighetene til å nå frem med en fornuftig forhandlingsløsning med arbeidsgiver vil bli større.

Advokat Geir Lippestad er Norsk Lektorlags faste advokat.

Han tar opp aktuelle juridiske spørsmål av interesse for medlemmene. Som en medlemsfordel i Norsk Lektorlag tilbyr advokat Lippestad medlemmene inntil en time gratis juridisk konsultasjon i private saker som ikke angår arbeidsforholdet. For private saker kan du kontakte advokat Lippestad på tlf. 22 34 61 36 eller pr. e-post: geir@lippestad.no

Foto: Privat

† Jan Kløverød

Tirsdag 10. desember ble en trist dag ved Vågsbygd vdg. skole. Meldingen om at Jan Kløverød var død ble gitt i midttimen, og den kom svært overraskende på oss alle. Den avholdte lektoren hadde vært på arbeid som vanlig dagen før, og arbeidet skulle gå videre den neste. Men slik ble det altså ikke. Både kolleger og elever måtte ha tid til å fatte realiteten i dette. Jan Kløverød var en meget høyt respektert mann ved skolen, og tapet for oss alle vil være merkbart framover. Han ble bare 54 år.

Jan Kløverød hadde fagene engelsk, fransk og historie. Han ble cand.mag. ved UiO i 1973 og utvidet med hovedfag i engelsk i 1990. Som pedagog og fagmann kom han til å få en meget allsidig praksis. Allerede som nittenåring forsøkte han seg som lærer-vikar nordpå og tok deretter fatt på studiene.

Han var informasjonssekretær i RVO i årene 1976-78 og deltok også i arbeidet med å oversette Mønsterplanen til engelsk.

I noen år arbeidet han i forlagsvirksomhet i Storbritannia og var i årene 1995-97 tilbake der da han var ansatt ved University of Newcastle for Statens Lærerkurs.

Gjennom storparten av 1980-tallet underviste Jan ved Søgne ungdomsskole, og fra 1992 var han fast knyttet til Vågsbygd videregående der han kom til å få flere ansvarsposisjoner som hovedlærer og seksjonsleder. Innen området engelsk språk og kultur kunne vi andre dra veksler på hans store kunnskaper. Han organiserte studieturer både for elever og lærere til London og Newcastle i en årrekke. Senest i september fikk vi nyte godt av dette da han loset oss fra Newcastle til Edinburgh. Kunnskap og romslighet var hans varemerke.

Våre tanker ved Jans bortgang går i særlig grad til hans kone Liza og deres tre kjekke barn som fort og uventet har fått en vegg revet ut.

*For Vest-Agder Lektorlag
Knut Ljosland*

1000 BESØK OM DAGEN! Norsk Lektorlags nettsider stadig mer populære

Fred Olav Slutaas er nettredaktør i Norsk Lektorlag.
Foto: Øivind Larsen

Norsk Lektorlags nettsider bli stadig mer populære. Redaktør for nettavisen, Fred Olav Slutaas, forteller til Lektorbladet at det er en jevn økning i besøket på nettsidene. På virkedagene er det om lag 1000 lesere som finner aktuelt stoff om skolepolitikk, fag og utdanning. Skal man være oppdatert på hva som skjer i norsk skolepolitikk, er Lektorlagets nettside blitt en svært viktig informasjonskilde. – Jeg prøver å være så aktuell som mulig, sier redaktør Slutaas til Lektorbladet. – Jeg får ofte nyhetstips og andre tilbakemeldinger fra leserne, og jeg føler at det er et levende miljø omkring nettavisen. Når leserne går inn på nettsidene, er det viktig at de også finner NLLs holdning til mange av de aktuelle sakene. Norsk Lektorlags nettsider kan være et korrektiv til andre lærerorganisasjoners nettsider. Vi har på viktige områder en markert annen holdning, avslutter en optimistisk Fred Olav Slutaas. Og hvis noen ikke skulle huske adressen, er den www.norsklektorlag.no.

Teppet opp for Norsk Lektorlag

Norsk Lektorlag tar moderne virkemidler i bruk for å presentere organisasjonen på messer og andre steder der man ønsker å være godt synlig. Til dette bruk har lektorlaget anskaffet to "roll-ups", som sentralstyremedlem Inge Johnsen her gransker i NLLs lokaler i Keyzers gate. Videre er det trykket en ny folder som i kortform presenterer organisasjonen.

Det nye informasjonsmateriellet ble første gang tatt i bruk på den faglig- pedagogiske dagen ved Universitetet i Oslo fredag 3. januar.

Foto: Per Thorvald Larsen

SINTEF-rapporten om arbeidstidsforsøk lagt fram

Om kort tid begynner forhandlingene om ny arbeidstidsavtale for skoleverket. Rett før jul ble SINTEF-rapporten med evaluering av arbeidstidsforsøkene i skolen lagt fram på en pressekonferanse på Løkenåsen ungdoms-

Jovial tone mellom Utdanningsforbundets Helga Hjetland (t.v.) og statsråd Kristin Clemet på pressemøtet på Løkenåsen ungdomsskole i Lørenskog 18.12. Foto: Per Thorvald Larsen.

skole i Lørenskog. Statsråd Kristin Clemet og lederne for Utdanningsforbundet, Skolenes Landsforbund og Norsk Skolelederforbund var til stede da forsker Thomas Dahl fra SINTEF la fram rapporten.

342 grunnskoler og 26 videregående skoler hadde vært med på forsøkene, men bare én ren allmennfagskole. Kjernepunktet i forsøkene er at lærerne skal binde mer tid på skolen. I følge rapporten syntes både rektorer, lærere, elever og foreldre at kvaliteten på undervisningen ble bedre når lærerne var mer på skolen. Blant deltakerne på konferansen var det en gjennomgående positiv holdning til rapporten, som ventes å bli et viktig grunnlagsmateriale når arbeidstidsforhandlingene skal begynne. Statsråd Clemet ga klart uttrykk for at hun ønsker at lærerne skal tilbringe mer tid på skolen. Lederen i Utdanningsforbundet, Helga Hjetland, sa at hun regnet med at forhandlingene mellom UFD og lærerorganisasjonene ville gå greit denne gangen – i motsetning til vanskelige forhandlinger ved tidligere anledninger. – Vi er jo oppegående, Kristin, sa Hjetland henvendt til statsråden. Norsk Lektorlag var ikke invitert til å delta på presseseminalet.

LES NORSK LEKTORLAGS NETTAVIS!

Les Norsk Lektorlags nettavis for fag, skole og utdanning!
Redaktør: Fred Olav Slutaas. Adresse:
www.norsklektorlag.no.

3 1. januar 2003. Ingen visste om det. Ingen rykter gikk. Plutselig var vedtaket fattet: Skoleverket blir overført fra Staten til KS. ved Kongelig resolusjon. Saken har versert i norsk skoledebatt i over 20 år, og overføring til KS har vært et trusselbilde for norske lærere.

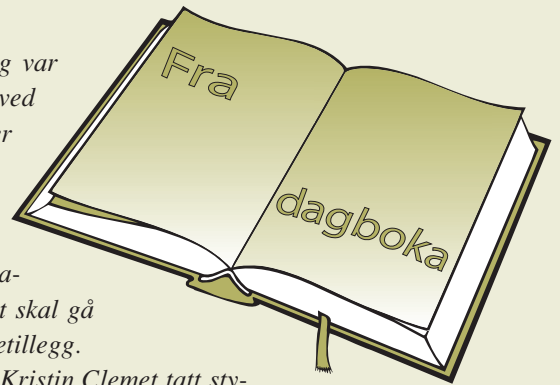
På en times varsel blir et forfjamsset pressekorps innkalt til en improvisert pressekonferanse i regjeringsbygget. – Grunnen til at vi har gjort det, er at det er riktig, sier en selvbevisst Kristin Clemet til journalistene.

Journalisten fra Skolenes Landsforbund spør om hvordan det skal gå med enhetsskolen, og hun fra Utdanning lurar på om det blir mer trynetillegg.

Ute i vinterkulda igjen kommer refleksjonene: Med dette vedtaket har Kristin Clemet tatt styringen i norsk skole på en måte som bare en Hernes har gjort før henne. "Et svik av verste slag", tordner Helga Hjetland. For hun visste ikke noe – ingen visste. Taktikken med å opptre i tospann med statsråden hadde feilet. Det hjalp ikke å være på fornavn med Kristin.

For Helga Hjetland og Utdanningsforbundet er vedtaket derfor et klart nederlag.

Overføringen av forhandlingsansvaret er skolehistorisk. Ikke siden 1948 har kommunene hatt forhandlingsansvar for lærerne. Om vedtaket var riktig, vil først historien vise.

pertlars

LANDSMØTE I NORSK LEKTORLAG

Norsk Lektorlag holder sitt 5. ordinære landsmøte på Quality Hotel Leangkollen i Asker 29. og 30. mars 2003. Landsmøtet er åpent for alle medlemmer. Innkalling med program, priser osv. er sendt alle arbeidsplassstillitsvalgte, pensjonister og studenter. Dersom du ikke har mottatt innkalling gjennom organisasjonen, ta kontakt med sekretariatet.

HØSTFERIE MED LEKTORBLADET: LESERTUR MED GEIR LOBBEN FOSVOLD TIL ENGLAND.

I tiden 28.09 – 04.10.2003 arrangerer Lektorbladet lesertur til England for medlemmer av Norsk Lektorlag m. evt. ledsager. Reiseleder blir lektor Geir Lobben Fosvold. På programmet står 3 netter i Bath i Vest-England og 3 netter i London. Detaljert program blir kunngjort i Lektorbladet nr.2/2002, og påmeldingsfrist blir 15. mai.

TILBUD TIL TYSKLÆRERE:

"30.06 –14.07. Schulalltag in Süddeutschland. Hospitationsaufenthalt an Schulen in Baden-Württemberg. Auswertungstreffen in Ludwigsburg."

Arrangør: Deutsche Auslandsgesellschaft.
Oppholdet er dekket fra tysk side.
Program og søknadsskjema fås hos sekretariatet.
Søknad sendes Norsk Lektorlag, Keyzers gate 5,
0165 Oslo, innen 15.03.

Direktør Martin Herold i Deutsche Auslandsgesellschaft tilbyr hospitasjonsopphold i Tyskland. Foto: Per Thorvald Larsen.

INNHALDSRIK LÆREBOK I SAMFUNNSFAG

Av Ole Lystad

Boka til Larsen og Vaagan Slåtten har som hovedmål å sette fokus på barns oppvekstvilkår i dagens Norge. Utgangspunktet er at forfatterne mener det er behov for ny tenkning rundt barns oppvekstvilkår. Forfatterne vektlegger sosial bakgrunn, kjønn og kultur som medvirkende årsaker til ulikheter i barns interesser. Dette i sin tur setter krav til omsorgspersoner som blir stilt overfor nye problemstillinger og utfordringer.

Forfatterne tar for seg barns sentrale sosialiseringarenaer. De gjennomgår disse på en grundig og oversiktlig måte. Begreper blir satt inn i en faglig sammenheng som bidrar til å skape oversikt og klarhet i fagstoffet. I tillegg har forfatterne av læreboka utarbeidet oppgaver til de forskjellige kapitlene av læreboka. Dette bidrar til at studenter som bruker læreboka, får en klar forståelse av hva som er sentralt i de ulike temaene som forfatterne tar opp. En innvending mot det som jeg vil betegne som den sosiologiske delen av læreboka, er at sentrale sosiologiske perspektiver som bytteperspektivet, integrasjonsperspektivet, konfliktperspektivet og det symbolske perspektivet ikke blir brukt eksplisitt. Dette er sentrale perspektiver og faglige begreper som kanskje hadde

bidratt til å sette sosialiseringprosessen, og andre sentrale prosesser som forfatterne tar for seg, i et annet perspektiv.

I kapittel 7 tar forfatterne tar for seg temaet innvandring. Her savnes en grundigere gjennomgang av norsk innvandringspolitikk. Begreper som assimilering, segregering og integrering blir forklart, men burde ha blitt satt inn i en analytisk vurdering av norsk innvandringspolitikk.

Forfatterne har førskolelærere som målgruppe, men en lærebok i samfunnsfag for denne gruppen av studenter burde inneholdt en vurdering av ulike sider ved innvandringen. Jeg tenker spesielt på problemer som innvandrere kan ha på det norske arbeidsmarkedet og innenfor et område som kriminalitet med fokus hvilke sider det har på det norske samfunnet.

I kapitlet om den norske velferdsstaten gjør forfatterne godt rede for selve begrepet velferdsstat. Dette blir knyttet til sentrale kjennetegn ved den norske velferdsstaten og framveksten av denne. Spesielt viktig blir det at forfatterne nyanserer og vurderer begrepene frihet og likhet i velferdsstatsproblematikken. En liten innvending er at forfatterne ikke nevner hvor norske politikere ble inspirert til sine tanker om en velferdsstat. Her kunne forfatterne tatt for seg hvilken betydning inspirasjonen fra Storbritannia under 2. verdenskrig og

Bewerigde-planen hadde på norske politikere.

Ellers er kapitlene som omhandler det sentrale styringssystemet og det lokale styringssystemet i Norge, oversiktlig og godt presentert.

Personlig hadde jeg sett at forfatterne spanderte noen sider av boka på å vurdere forholdet mellom sentrale og lokale myndigheter. Dette henger sammen med den betydning forholdet har for barnehagen og førskolelæreres virksomhet.

Oppsummert er det ingen tvil om at de to forfatterne Larsen og Vaagan Slåtten har levert et solid håndverk og en oversiktlig presentasjon av svært omfattende fagstoff. Boka er først og fremst ment å være en grunnbok for førskolelærerstudenter.

Boka gir etter min vurdering en mer helhetlig gjennomgang av fagstoff for denne målgruppen enn andre alternative bøker som eksisterer og benyttes i dag.

En bok om oppvekst. Samfunnsfag for førskolelærere. Fagbokforlaget 2002.

ISBN 82-7674-679-9

Av Ann Kristin Larsen og Mette Vaagan Slåtten.

Ole Lystad er lektor i videregående skole og er knyttet til lærerutdanningen ved Høgskolen i Østfold.

DET INTEGRERTE MENNESKE ER FETTEREN TIL KJETTEREN.

” Det jeg ikke fordrar i skolen er pynteligheten, denne glatte overflaten, med noe giftig under.”¹ Av Gro Elisabeth Paulsen

Det er et hovedanliggende for NLL å stimulere den norske skoledebatten. Støyen omkring de utallige små og store endringene i norsk skolehverdag fører lett til at samtalen omkring de virkelig store og prinsipielle spørsmålene forstummer både i skolehverdagen og i media. Det kan være meget vanskelig å få komme til orde med kritiske og ubehagelige spørsmål. Det legitime behovet for samarbeid og lojalitet innad på skolen som arbeidsplass har en vrangside som heter (selv)sensur. På enkelte lærerværelser blir de som i klartekst våger å uttrykke avvikende meninger, tildelt rollen som sære, negative, illojale og ”lite endringsvillig”. Skoleforskeren Andy Hargreaves² bruker betegnelsen kjetter. Han skriver at skoleutgaven av fenomenet kjetteri ikke bør forkleines eller oversees, for kjetteri som sådan er en veldig ideologisk kraft. Å dømme en tanke som kjettersk er å avskrive den uten diskusjon. All egentlig diskusjon undertrykkes ved at alternativene nedlatende avvises som useriøse, eller ved at den personlige troverdigheten hos den som forfekter dem, undergraves. Kjetteren blir både avvikende og personlig mindreverdige. Under skolereformene på 90-tallet har nok mange følt angsten for å havne i rollen som kjetter. Kravet om at alle skal slutte seg til mainstream-pedagogikken har vært formidabelt. Forfatteren Jens Bjørneboe påstod på 50-tallet at skolevesenet var blant de institusjoner som tiltrakk seg formyndermennesker. Mon tro om ikke nye generasjoner slike befinner seg vel også i dagens skolesystem, i andre forkledning og med en annen rettroenhet enn på Bjørneboes tid?

Trass i det pedagogiske konformitetspresset finnes det skolefolk som holder den generelle læreplanens ideal om det integrerte menneske så høyt i hevd at de frimodig og høylytt fortsetter å stille kritiske spørsmål. Jeg er blitt gjort kjent med et slikt eksempel: Willy Flocks „Pamfletten om ungdom og skole“ som

ble utgitt i fjor. På snaut 70 sider tar Flock et temperamentsfullt og personlig oppgjør med en del sider ved Reform-94. Han mener at den formelle elevsamtalen, de skriftlige planene, kravet om tilpasset undervisning og kravet om at man alltid skal evaluere alt, er fire søyler i reformen som driver skolen i populistisk retning.

Om den formelle og obligatoriske elevsamtalen skriver han blant annet: „Tror noen virkelig at en elev åpner seg på naturlig måte for et menneske som skal gi ham oppførselskarakter og stadig bedømme hvor flink eleven er i fag ? ” Om tilpasset undervisning: ”Eleven trenger ikke strekke seg, anstrenge seg, undre seg over noe, for den kunnskapen som serveres, er tilmålt, tilrettelagt, den passer alltid for elevens kapasitet. Om læreren gjør jobben sin, vel å merke. (...) Det er utmerket at enkelte lærere bevisst snakker over hodet på elevene – fra tid til annen! Det kan stimulere fantasien deres, skape respekt for kunnskap, gi ungdommen anelsen om at vi uavlatelig er på vei. Men det forutsetter at læreren ikke selv framstiller seg som en allviter.”

Disse fire omtalte søylene i R94 har alle bidratt til å svekke lærerens stilling. Nedleggelsen av lærerråd førte til en ytterligere forverring som stadig forsterkes av mange skolelederes nedvurdrende syn på læreren. Flock mener at flere skoleledere i økende grad

”distanserer seg fra læreren, og opptrer mer og mer som elevens forsvarer”. Når skoleledelsen opptrer slik, får negative krefter blant elevene fritt spillerom. Flock sier videre at ”de anti-sosiale elevene som utgjør under fem prosent av elevene, er de mest aktive, og behandlingen av dem er typisk for flere og flere ledes behandling av hele ungdomsmassen.(...)Eleven møter ikke nok motbør, eleven møter ikke nok krav. Virkelige utfordringer er det få av, det humper og går, slump og tilfeldigheter rår for den eleven som har valgt å følge sine egne spilleregler; altså en adskillig

mengde elever utenom de anti-sosiale.” Flock understreker til slutt at poenget med så sterkt ”å betone det anti-sosiale, er at den vanlige eleven i dag lærer mye av å se de anti-sosiale elevene lykkes i meget av sitt spill. Disse elevene er med på å bestemme hvor lista skal legges i forholdet mellom voksne og ungdom, og hvilke rammer som legges for hvordan folk ter seg i skolen.”

Flock er ikke nådig i sin kritikk av lærerstanden som mer eller mindre uten protester har latt sin egen autoritet svekkes på denne måten: ” Vi er udugeliggjorte ! Vi er ikke lenger skikket for konfrontasjon, og da er vi ikke i stand til å møte ungdom! (...) Eleven har krav på å møte et integrert voksent menneske som vet hva det vil, og vet hva det holder på med, og som av disse grunner ikke opplever engstelse i møtet med eleven. Alt annet er forræderi mot de unge!”

Det står respekt av mennesker som går til den anstrengelsen det er å skrive og utgi en slik pamflett, og på den måten bidrar til en levende og demokratisk skole. Av barn og modige folk får man høre sannheten. Jeg vil påstå at ”kjetteren” er en nær slektning av ”det integrerte menneske”. Uten slike røster kan skolens virksomhet utvikle et ”skjult pensum” som framelsker det hyklerske, det late, det feige, det sløve, det passive, det ukritiske og det opportunistiske menneske. På alle nivåer i skolen trengs det en fordomsfri og kontinuerlig analyse av den grunnleggende ideologien i pedagogikk, i oppdragelse og i hva vi til daglig foretar oss i skolen. Da må ikke angsten for å marginaliseres som kjettere få stoppe oss. Willy Flocks pamflett kan anbefales som utgangspunkt for debatt i lærerkollegier og ”lærerråd”, - han har mange påstander som egner seg som ”drøftingsoppgave”.

God fornøyelse, god befrielse!

Will Flock:
Pamfletten om ungdom og skole.
Lanser forlag 2001.

¹ Willy Flock: Pamfletten om ungdom og skole. Lanser forlag 2001

² A. Hargreaves: Lærerarbeid og skolekultur. Læreryrkets forandring i en postmoderne tid. Gyldendals utdanningsvitenskapelige bibliotek, 1996

norsk lektorlag

Sekretariat:

Norsk Lektorlag, Keyzers gate 5,
0165 Oslo.
Telefon: 23327994,
telefax: 23327990,
Nettsider: www.norsklektorlag.no
E-post: sekretariatet@norsklektorlag.no

Generalsekretær:

Otto Kristiansen
Tlf. 23327994 (a),
48171611 (m),
e-post:
otto.kristiansen@norsklektorlag.no

Foto: Ø.L.

Leder:

Henning Wold, Tønsberg.
Tlf. 23327994 (a), 91327691 (m),
e-post:
henning.wold@norsklektorlag.no

Foto: Privat

1. nestleder:

Gro Elisabeth Paulsen, Gjøvik.
Tlf. 61172176 (a), 61132635 (p),
e-post:
groepau@hotmail.com

Foto: Ø.L.

Else Alvik, Ås, forsikringsansvarlig.
Tlf. 64975765 (a), 64940825 (p),
91583351 (m),
e-post: else.alvik@norsklektorlag.no

Foto: Ø.L.

Helge Bugge Eriksen, Skien, sekretær.
Tlf. 35905850 (a), 35545630 (p),
e-post: buggeriksen@hotmail.com

Foto: Ø.L.

Fred O. Slutaas, Elnesvågen, nettredaktør.
Tlf. 71266400 (a), 71262942 (p),
e-post: fred.olav.slutaas@norsklektorlag.no

Sentralstyret

Foto: P.T.L.

2. nestleder:

Sigrid Skogan, Steinkjer.
Tlf. 74121700 (a), 74161431 (p),
e-post: Sigrid.Skogan@c2i.net

Foto: P.T.L.

Else Wigen Berner, Stavanger.
Tlf. 51529560 (a), 51581473 (p),
e-post: eberner@c2i.net

Foto: P.T.L.

Monica Haugland, Bergen.
Tlf. 55156377 (a), 55203665 (p),
e-post: MonicaHaugland@c2i.net

Foto: P.T.L.

Inge Johnsen, Asker.
Tlf. 66907240 (a), 66901850 (p),
e-post: ijohnsen@start.no

Fylkeslagene:

Akershus Lektorlag	Leder Ranveig Wormstrand	Nesodden vgs.	66 96 15 11	rwormst@online.no
Aust Agder Lektorlag	Leder Terje Repstad	Møglestu vgs.	37 27 29 72	terje.repstad@moglestu.vgs.no
Buskerud Lektorlag	Leder Niels Petter Vardøen	Strømsø vgs.	66 98 04 72	niels.vardoen@skole.bfk.no
Finnmark Lektorlag	Leder Roald Johansen	Vadsø vgs.	78 95 29 60	roald.johansen@vdsvgs.finnmark-f.kommune.no
Hedmark Lektorlag	Leder Inger Kristin Thorstad	Ringsaker vgs.	62 34 22 65	ingkrith@online.no
Hordaland Lektorlag	Leder Per Svein Dufva	Laksevåg vgs.	56 32 03 28	psdufva@hotmail.com
Møre og Romsdal Lektorlag	Leder Kjell Skorgevik	Fagerlia vgs.	70 12 16 27	kjell.skorgevik@sensewave.com
Nord Trøndelag Lektorlag	Leder Bjørn Frosthammer	Olav Duun vgs.	74 27 37 99	bjoern@kvalito.no
Nordland Lektorlag	Leder Jørund Eldevik	Bodø vgs.	75 51 54 94	joerund@online.no
Oppland Lektorlag	Leder Just Almås	Gausdal vgs.	61 25 72 61	justalmas@hotmail.com
Oslo Lektorlag	Leder Jon Hybert Sand	Nordstrand vgs.	66 80 70 78	jonsand20@hotmail.com
Rogaland Lektorlag	Leder Else Wigen Berner	Bergeland vgs.	51 58 14 73	eberner@c2i.net
Sogn og Fjordane Lektorlag	Leder Svein M. Sirnes	Hofstad vgs.	57 82 71 63	sognogfjordanelektorlag@hotmail.com
Sør Trøndelag Lektorlag	Leder Tor-Olav Grønning	Strinda vgs.	72 58 06 19	tor-olav.gronning@strinda.vgs.no
Telemark Lektorlag	Leder Tor Henning Olssen	Bamble vgs.	35 96 09 21	tholssen@hotmail.com
Troms Lektorlag	Leder Solveig Ryeng	Kvaløya vgs.	77 69 53 44	fjaera@hotmail.com
Vest Agder Lektorlag	Leder Kai Haugen	Vågsbygd vgs.	38 08 56 60	kaha4@isyd.no
Vestfold Lektorlag	Leder Odd A. Frydenberg	Sande vgs.	33 05 16 78	oddfu@ufk.no
Østfold Lektorlag	Leder Hroar Gravning	St. Olav vgs.	69 34 69 39	hr_gravn@stolav.vgs.no

Underviser du i matematik på AF?

Da trenger vi din hjelp.

For to år siden hadde vi en række samtaler med nogle af dine kolleger for at finde ud af hvordan de så på de matematikbøger, som de brugte i undervisningen. Vi var interesserede i at høre om de praktiske og faglige erfaringer, som disse lærere havde fra undervisningen: hvordan håndterede bøgerne de faglige opgaver, hvordan tog de højde for den store spredning i elevernes forudsætninger og interesse, hvordan hjalp de læreren i forberedelserne, hvordan gav de læreren frihed til at tilrettelægge undervisningen og mange andre spørgsmål.

På baggrund af disse samtaler, som vores matematikredaktører gennemførte, besluttede vi at udvikle helt nye værk, der skulle tage hensyn til det som vi fik at vide under samtalerne. Vi fandt forfattere, som var med på ideen og nu har redaktører og forfattere skabt et nyt værk, som ligger klar til skoleårets start i august.

Vi ved imidlertid at vores samtaler blev gennemført med et mindre udvalg af lærere og vi har brug for at få korrigeret indholdet i disse værk med erfaringer fra praktisk brug. **Det er her du kommer ind:** kunne du tænke dig at deltage i et års udprøvning af et matematikværk på GK? Vi stiller udprøvningseksemplarer (færdige bøger) gratis til rådighed for dig og dine elever, men beder dig til gengæld om at besvare nogle spørgsmål om dine og elevernes erfaringer i løbet af skoleåret 2003/2004. Vi vil samle disse erfaringer sammen og indarbejde dem i bøgerne inden vi begynder at sælge dem i august 2004. Vi kommer ikke til at distribuere udprøvningseksemplarer til andre end udprøvningsklassene.

Jeg kan på den plads der er til rådighed her ikke give dig svar på alle de spørgsmål, som du måtte have til os om denne afprøvning, men du er velkommen til at kontakte os, hvis du er interesseret i at vide mere. Brug kuponen eller gå ind på www.nkiforlaget.no for at få yderligere information.

Det vil glæde mig, vore forfattere og redaktører om du vil hjelpe os.

Mange venlige hilsner
NKI Forlaget
Jan B. Thomsen
Forlagsjef

PS.

Denne information er givet på dansk, fordi jeg desværre ikke mestrer norsk, men vær overbevist om at al anden kommunikation mellem dig og NKI Forlaget sker på norsk.

Besøksadr.: Hans Burums vei 30
N-1357 Bekkestua
Postadr.: Postboks 111
N-1319 Bekkestua

Tlf: 67 58 89 00
Faks: 67 58 19 02
E-post: fapost@nki.no
www.nkiforlaget.no

NKI Norsk Kunnskaps-Institutt AS
Foretaksreg: NO 934 439 570
Bankgiro: 6230.05.57649

NKI-gruppen består av:
Norges Informasjonsteknologiske Høgskole (NITH)
NKI Fjernundervisningen, NKI Forlaget,
NæringsAkademiet AS og PrePress AS.

Bestill ytterligere informasjon via e-post: paralleler@nki.no eller send kuponen til:
NKI Forlaget
Postboks 111
1319 Bekkestua

Underviser i matematikk ved – SKOLE

NAVN

ADRESSE

POSTNR./STED

TELEFON

E-POST